

«КИЗИЛ» УЗБЕКИСТОН

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

45-ПИЛ ЧИҚИШИ
№ 100 (12.453)

Шанба, 27 апрель 1963 йил

Баҳоси 3 тийин.

САНОАТ ВА ҚУРИЛИШНИНГ ҲАММА РЕЗЕРВЛАРИ—КОММУНИЗМ ХИЗМАТИГА!

РСФСР саноат ва қурилиш ходимларининг кенгашида 1963 йил 24 апрелда
ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

Ўртоқлар! Партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати-
нинг тошмирига биноан сизларни кенгаш қатнашчи-
ларининг, Россия Федерациясининг саноат ва қурилишдаги
ҳодимларининг қизил қанчалар ва коммунистик қурилиш-
нинг улғу ишида сизларга янги муваффақиятлар тилашга
икозат бергайсиз! (Гулдурас қарсақлар)

Бу ерда коммунистик меҳнат ҳаракати илғорлари Бу-
туниттифоқ кенгашининг қатнашчилари ҳам ўтирибди. Пар-
тия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати номидан, шунинг-
дек сизларнинг номинида ўртоқлар, уларни самийи
табриклашга икозат бергайсиз. Коммунистик меҳнат зарб-
дорлари ва коллективлари техника тараққиёти учун кураш-
да партиянинг бошқарувчилари, улар, образли қилиб айтганда
коммунизмга боришдаги бизнинг байроқдоримиздирлар.
(Давомли қарсақлар)

Россия Федерациясида Марказий Комитет ноябрь Пле-
нумининг қарорларини қандай бажариётганлигини, саноат
қандай ишлаётганлигини, капитал қурилиш планларини ба-
жариш қандай бораётганлигини ўртоқ Кирпленко кенгашда
қизил доқдада батафсил таълиқ қилди. Бу ерда кўп
ўртоқлар сўзга чиқибди, улар саноат ва қурилишдаги мароқ-
ли тажрибаларини айтиб беришди, ишдаги камчиликларини
йиқилиш тавсияларини айтишди, саноат қорхоналарига ва қу-
рилишларга раҳбарликни яхшилаш тўғрисида конкрет таклиф-
лар киритишди.

Россия Федерацияси меҳнаткашларининг умумдавлат
планларини бажариш учун масъулият катта эканлигини
ҳақда доқдада ва нотиқлар тўғрисида таълиқ қилди. Ҳамма
Совет Россиясининг теги ҳуқуқин қардош республикалар ора-
сида биринчи республика деб ҳақ қилиш айтимоқда. Мамла-
катдаги бутун саноат маҳсулотининг қарибб ундан икки
қисми, машинасозлик маҳсулотининг тўртдан уч қисми, хи-
мия ва нефть саноати маҳсулотининг бешдан тўрт қисми
Россия Федерациясининг территориясида ишлаб чиқарилаётган.
Ҳатто мана шу бир неча рақамнинг ўзи ҳам умумиттифоқ
саноат ишлаб чиқаришида Россия Федерациясининг салмо-
ғи нақадар катта эканлигини кўрсатиб турибди.

Бу ерда, шу кенгашда айтиб ўтилдики, Россия Федера-
циясининг саноати етти йиллик план тошмириларини ба-
жаришга қолмастан, ҳақто ошариб ҳам бажарибди, пландан
ташқари ишлаб чиқарилаётган маҳсулот эса дастлабки хи-
собларга қараганда 30 миллиард сўмга тен бўлди. Бу
ғани, ўртоқлар, гулдурас қарсақлар билан кутиб олдинда-
Шунинг ҳақ бойлигинида пландан ташқари мана шундай
салмоқдор ҳисса қўшганлиги учун Россия Федерацияси
меҳнаткашларининг бутун совет халқи қизғин оқинишлайди деб
ўйлайман. (Давомли қарсақлар)

Пландан ташқари 30 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб
чиқариш учун янги меҳнат қўли қарайди. Хар бир совет
кишии шунинг билдики, умуман мамлакатимиз нақадар
дават бўлса, хар бир совет кишининг турмуши шу қадар
бадавлат ва мароқли бўлади.

Ишонманки, бошқа республикалар ҳам етти йиллик
планини муддатидан олдин бажариш учун курашининг муш-
тарак ишга уларнинг салмоқдор ҳиссаларини қўшади! (Қарсақлар)

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ҲАРАКАТИ ИЛҒОРЛАРИ БУТУНИТТИФОҚ КЕНГАШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Қадри ўртоқлар!
Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий
Комитети сизларни ва коммунистик меҳнат ҳаракатининг
барча қатнашчиларини—янги жамиятнинг актив қурувчи-
ларини самийи табриклиди. Мамлакатимизнинг илғор қор-
хоналарида коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорла-
рининг мусобақаси вужудга келганидан бери 5 йилга яқин
вақт ўтди.

Шу йиллар ичида коммунистик меҳнат ҳаракати ғоят
катта ижодий яратувчи кучга айланди. Бу ҳаракат соци-
алистик экономикани узлуксиз ривожлантириш ва такмил-
лаштиришнинг, коммунистик иқтисодий мусобақаларни
шакллантириш ва янги кишини тарбиялаш процессининг
қудратли жадаллаштирувчи кучига айланди.

Ҳозир бу ватанпарварлик ҳаракати шаҳар ва қишлоқ-
лардаги 23 миллиондан кўпроқ меҳнаткашларни бирлашти-
ради, унда ишчилар ва колхозчилар, инженерлар ва техник-
лар, фан, маориф, маданият, соғлиқни сақлаш, савдо ходим-
лари қатнашмоқда. Давримизнинг яна шу аjoyиб ҳа-
ракати буюк қочиниш Ленинча байроғини баланд кўтарган
зарбдорлар ва бригадалардан—коммунистик меҳнат цехлари
ва қорхоналарига, юзларча ва мингларча кетакан разведка-
чиларидан—коммунизм қурувчиларининг кўп миллионли
гвардиясига йўл босиб ўтди.

Ҳаракатнинг ривожланиб бориши билан меҳнаткашлар-
нинг ижодий активлиги ўсмоқда. ватанпарварлик ташаббус-
лари вужудга келмоқда, меҳнатнинг янги коммунистик фор-
малари—жамоатчилик асосида ишлайдиган конструкторлик
ва технология бюрolari, илмий ташкилот институтлари ва
лабораториялари, иқтисодий анализ гуруҳлари, техника
йиқитидан нормалаш бюрolari, новаторлар кенгашлари
вужудга келмоқда ва ривожланмоқда. Ямаотчилик асоси-
ри жамиятимиз ҳаёти ва фаолиятининг ҳамма соҳаларида
муштахак қарор топтомоқда. Совет ишчилари ижодининг хил-
ма-хиллигида уларнинг ўз кучлари ва қобилиятларини тўла
сарфлаб меҳнат қилишга интилишлари, умумий иш учун юк-
сак гражданик масъулиятлари, коммунистик идеалларга
асойида саломатлари намойиш бўлмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий
Комитети коммунистик меҳнат ҳаракати қатнашчиларининг
шонли ишларини, уларнинг етти йиллик планини муддатидан
илгари бажариш учун, коммунизмнинг моддий-техника ба-
засини яратиш учун фидокорона курашини юксак даражада
қадрлайди. Коммунистик меҳнат зарбдорлари ва коллектив-
лари ҳақли равишда катта оғури қозондилар, барча совет ки-
шиларининг чуқур дурматига сазовор бўлидилар.

Мамлакатимиз эришган муваффақиятлар жуда катта,
олдиндаги эса янада улғувури вазибалар туртибди. Ҳозир
энг асосий вазиба ҳалқ ҳўжалиги резервларини мўкин қад-
дар чуқурроқ очиниш, улардан коммунистик қурилиш суръ-
атларини янада жадаллаштириш мақсадида тўлароқ ва са-
маралироқ фойдаланишдан иборатдир.

Коммунистик меҳнат мусобақаси қатнашчиларининг энг
асосий бурчи бундан бўён ҳам энг юксак меҳнат унумдор-

Кенгашда сўзланган нутқларда партия органлари қандай
қурилганда сўнгги дастлабки иш тажрибалари тўғрисида
айтиб ўтилди, ҳўжалик ва партия ишини яхши йўлга қўйиш
тўғрисида таклифлар киритилди.

Ленинград оптико-механика бирлашмасининг бош дирек-
тори ўртоқ Панфиловнинг нутқи мана бундай. У Ленинград-
ликлар амалга оширган ташкилий тадбирларни айтиб берди.
Ленинградлик ўртоқлар иқтисодлаштирилган бирлашма-
лар ташкил этишда ўтказибган тажриба ҳўзирок ижодий
натияжалар бермоқда.

Бу нарсаси буюмларни ва бутун-бутун узелларни унифи-
кация қилиш имкониятини бермоқда, ва бинобарин меҳнат
унумдорлигини анча ошириш, маҳсулот ишлаб чиқаришга
сарф бўладиган вақт ва материалларни камайтириш йўли-
ни очмоқда. Бу эса ишлаб чиқариш майдонларидан яхшироқ
фойдаланишга, маъмурий харажатларни кўпроқ қисқарти-
ришга имкон берибди.

Эскиликка ёпишиб олиш одати кўп ходимларимизни қис-
иб қўймоқда, янгилаш ишларини қўйиладиган авж олди-
ришга имкон берибди, деб ўртоқ Панфилов ҳақ қилиш
айтди. Ишлаб чиқаришни болқаришининг янги, тағин ҳам
прогрессив ташкил этилишига ўтиш билан болғиқ бўлган
ҳамма масалаларни кўриб чиқишни жадаллаштириш, этил-
ган масалаларни дадилроқ ҳал қилиш керак.

Тўқимачилик саноатида меҳнатни тағин ҳам тўғрироқ
ташкил этиш масалалари қийин эътибор беришга сазовор
масалалардир. Иванова меланк комбинати партиякомининг
секретари ўртоқ Мочалова ва Москва партия комитетининг
секретари ўртоқ Демченко бу ерда шу масалаларга тўх-
талиб ўтишди. Меҳнатни шундай ташкил этишга ўтиш тўғри
смаеларни деярли тугатишга ва тўқимачиликнинг ишини
анча яхшилашга имкон берибди. Тақриб қўрсатиб тури-
бдики, бу тадбир меҳнат унумдорлигини оширади, аёл
ишчиларнинг шарафтини яхшилайдди, хотин-қизлар учун
яхши имкониятлар вужудга келтиради. Улар ишлаб чиқари-
шда ишлаш билан бирга болаларини тарбиялашга кўпроқ
эътибор бера оладиган бўлиб қоладилар.

Бу ерда бошқа кўпгина қийматли мулоҳазалар айтиб
ўтилди. Ҳамма таклифларни диққат билан кўриб чиқиб,
умумлаштириш зарур. Шаҳар, область, ўлка ва республика
партия комитетлари, ҳалқ ҳўжалиги кенгашлари ва бошқа
ҳўжалик, партия, касаба союз ташкилотларимиз янги, илғор
тадбирларни ҳўзирнинг ўзидан бошлаб, комсомол ташкилот-
лари билан бирга амалга оширишга, ишлаб чиқаришга иж-
одий қилишга киришмоқлари керак. Вазиба шунки, жойлар-
даги қийматли ташаббуслар ва бошланган ижодий ишлар-
нинг ҳаммаси ҳар томонлама қувватланиши ва жуда кенг
ейилиши лозим.

Сизларнинг кенгашининг ўзининг аҳамияти жиҳатидан
бир республика доирасида қолмайдиган кенгашидир. Бу ер-
да муҳокама қилинётган масалалар бутун мамлакат партия
ва ҳўжалик органлари учун катта аҳамиятга эга. Шунинг
айтиб ўтиш керакики, саноат ва қурилиш ходимларининг, са-
нсет ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилувчи партия орган-
ларининг ходимларидан иборат шу қадар кўп вакил КПСС

лигига эришини, янги техникани жорий қилиш, ишлаб чиқари-
шни ташкил этишни тақомиллаштириш, илғор тажрибани
кең ёйиш, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни тўх-
товсиз қўлайтириш, хар бир ишда гекаб-тергаб, онгли меҳ-
нат иттифонини муштахкамлашдан иборатдир. Ўртоқларча
кең ўзаро ердэм, барча ходимларнинг илғорлар қўрсатиши
даражасига етиб олишни, барча ишлаб чиқариш резервлари-
ни ишга солиш хар бир совет кишининг доимий бурчи
бўлиб қолиши керак.

Ҳаракат қатнашчилари олдида коммунистичасига меҳнат
қилиш ва ялашга, ўзида янги жамият кишинининг ҳусу-
латлари ва фаолиятларини ҳўси қилишга ўзи кунт билан
ўрганиш ва ўз намунаси билан барча совет кишиларини
шўнга ўргатиш вазибаси турибди. Фан ва техника муваф-
фақиятларини янада зўр матонат ва қатъий билан ўрта-
тиш, ўз маданият савиясини кенгайтириш, иқтисодий бурчи
юксак даражада ағиллаш, коммунистик ғойийлик ва эти-
кодни тарбиялаш, ҳамма ва ҳамма ишда коммунизм қурув-
чисининг ахлоқ кодексидидаги олжанов принципларга амал
қилиш керак.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, ҳўжа-
лик раҳбарлари коммунистик меҳнат мусобақасини ҳамма
чоралар билан ривожлантиришлари, бу ҳаракат қатнашчи-
ларининг кўп-гайрагини мамлакатимиз ҳалқ ҳўжалигини ри-
вожлантириш етти йиллик планини муддатидан илгари ба-
жаришга сафарбар этишлари лозим. Коммунистик меҳнат
ҳаракати кенгайиб, муштахкамлабди ва янги кучларга тўлиб
бораверсин, бу ҳаракатда меҳнаткашларнинг янгидан-янги
отрялари қўшаверсин!

Ватанимиз ҳаётининг хар бир кунини совет халқининг ил-
ҳомхоб меҳнати, ижодий шижоати, партия XXII съезди та-
рихий қарорларини амалга ошириш учун ҳўрмай-толмай
олиб бораётган кураш билан ишончанмоқда. Коммунистик
партия ва совет халқининг бутун фикри ва интилиши ер-
қанда барча халқлар учун Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенг-
лик, Биродарлик ва Бахт-саодат барқарор қилувчи ком-
мунизм қурилишига қаратилгандир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий
Комитети қатъий ишонч билдириб айтдики, коммунистик
меҳнат мусобақасининг қатнашчилари доимо коммунизм
учун курашчиларининг биринчи сафларида бўладилар, улғу
халқимизнинг шон-шарафини ва меҳнат традицияларини
янада оширадилар.

Коммунистик меҳнат коллективлари ва зарбдорларига
шон-шарафлар!

Яшасин коммунизмнинг павлоқли қурувчиси, ер қозиди
тинчлик ва барча халқлар бахт-саодати учун мардонавор
курашчи бўлган улғу совет халқи!

Яшасин бутун инсониятнинг порлоқ истиқболи—ком-
мунизм!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ
КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ҲАРАКАТИ ИЛҒОРЛАРИНИНГ БУТУНИТТИФОҚ КЕНГАШИ

МОСКВА, 26 апрель. (ТАСС). Бутун Катта Кремль
саройида коммунистик меҳнат ҳаракати илғорларининг
Бутуниттифоқ кенгаши ўз ишини давом эттирмоқда.
ВЦПС раиси В. В. Гришининг доқдаи муҳокама қи-
лимоқда.

Кенгаш қатнашчилари ҳаётий аҳамиятга эга бўлган
хилма-хил масалаларни кўтармоқда. Сўзга чиқу-
чилар мусобақанинг буюк яратувчи кучи ҳақида,
мамлакатининг иқтисодий ва маданият ҳаётидаги муваф-
фақиятлар тўғрисида гапирдилар, янги вазибаларни
илгари сурдилар, уларни ҳал этишининг амалий йўл-
лари таклиф қилдилар.

Кенгаш номига жуда кўп табриклар ҳамда Москва-
даги «Красный пролетарий» станоксозлик заводи, Мос-
квадаги С. М. Киров номи биринчи соат заводи, Це-
линграддаги «Назавсельмаш» заводи, «Советская Ук-

раина» ит олаш флотилияси қолдетириларида ва
бошқа жойлардан меҳнат ғалабалари тўғрисида репорт-
лар олинди.

Бутун артабаки мажлисда Киров заводидаги фре-
зерчиси, Ленинград новаторлар кенгашининг аъзоси
И. Д. Леонов, «Кемперово» трестига қарашли «Вере-
зовская-1» шахтасининг комбайн бригадаси болғиси
Г. И. Конончук, ВЛКСМ Марказий Комитетининг бирин-
чи секретари С. П. Павлов ва бошқалар сўзга чиқди.

Жаҳон касаба озодалари федерациясининг бош сес-
ретари Луи Сайин кенгаш қатнашчиларига қарата Жа-
ҳон касаба озодалари федерацияси номидан табрик нут-
қи сўзлади.

Кенгаш ўз ишини давом эттирмоқда.

ЭКОНОМИКАГА РАҲБАРЛИКНИНГ ЛЕНИНЧА УСЛУБИ УЧУН

Ўртоқлар! Саноат ва қишлоқ ҳўжалигини ривожланти-
ришдаги асосий йўлларни, коммунизм қурилишининг конкрет
масалаларини XXII съезд белгилаб берди. Партиянинг ян-
ги Программасида совет жамиятининг улғу мақсад — ком-
мунизмнинг тўла тантанаси сари боришини давом эттириш-
нинг жозибали перспективалари очиб берилди.

Золимлар ва мазлумлар бўлмайдиган, бутун бойлик
шу бойликларни ўз меҳнати билан ярабга тин кишилар қў-
лида бўладиган, меҳнат укубатан юк бўлмастан, балки хар
бир киши учун ҳаётий зарурит бўлиб қоладиган жамият-
ни меҳнат аҳлилари асрлардан бери оруз қилиб келган эди-
лар. Эндилкида шундай замон кишиларнинг орузларидан
эмас, балки мамлакатимиз ҳаётида бошланб кетди.

Халқимиз қатъий ва оғир курашда ўз овозларини қўлга
киртиди, инсоний тарихида энг улғу революцияни амалга
оширди, бу революция жаҳон интимий тараққиётининг
бутун боришини капитализмдан коммунизмга бурб юборди.
Биз биринчи бўлиб социалистик жамият қуриб олдик, меҳ-
наткашларнинг умумхалқ давлатини барпо қилдик. Совет-
лар мамлакатининг бешён ерларида яшаб турган халқлар
ва миллатлар битта қарош оқдада бирлашдилар.

Совет халқининг бутун ҳаёти асрлар давомида унут-
майдиган жуда улғу шижоатлар. Номин коммунизм бўлган
курашдан дунёнинг негизлари қурилган замонимизни ав-
лоқларимиз минатдорчилик билан ва фахрланб аслаган-
лар! (Давомли қарсақлар)

Халқимиз, бутун илғор инсоният Владимир Ильич
Ленин туғилган кунининг тўқсон эг йиллигини ўтган кунини
тантанали ишончаландилар. Ленин хотираси кунини, биз, совет
кишилари учун — Лениннинг улғу идеялари қандай амалга
оширилётганлигини, унинг социализм ва коммунизм ку-
риш тўғрисидаги вазибаларни қандай бажарилаётганлигини
қўриқдан ўтказиб қуниди.

Улғу Лениннинг бутун ҳаёти, фаолияти ва кураши ер
қанда энг адолатли интимий тўзумин — коммунизмни
барқарор қилиш йўлидаги сўмас шижоатлар. Партиянинг
совет халқи Ленин йўлидан ишонч билан оғишмай бормоқ-
далар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг социализм ва
коммунизм учун кураши яққол қўрсатиб турибдики, партия,
биз коммунизмнинг Ленин кўтарган улғу байроғини шараф
ва ифтихор билан олғу элмоқда, ўзининг барҳаёт устози ва
йўлбошчисининг улғу ишини мусосиб давом эттирмоқда.
(Давомли қарсақлар)

Партиянинг XXII съезди коммунизмнинг моддий-техника
базасини вужудга келтиришнинг асосий иқтисодий вазиба
қилиб қўйди. Партия ва халқнинг бутун фаолияти шу юк-
сак мақсадга эришишга бўйсундилар. Коммунистик қу-
рилишда янгидаги муваффақиятларга эришмоқ учун биз
раҳбарларни, мамлакат ҳалқ ҳўжалигини бошқаришни мут-
тасил тақомиллаштириб бориш, ишнинг ҳамма юзлик жи-
ҳатларини билиб туришга мажбурим.

Бизга факат умумий шижоатлар ва тақрирларгагина керак
бўлиб қолмастан, шу билан бирга аввало планларни бажари-
риш учун, экономикани тинимсиз тараққий эттириш учун
кунт билан конкрет кураш олиб бориш ҳам керак.
«Энди биз, — деб ёзиб эди В. И. Ленин, — ташкилий иш-
ларимизни амалий йўлга солиш вазибасини, ишбилармон
бўлиб вазибасини биринчи ўринда турган, навбатдаги энг
муҳим вазиба, деб билишимиз керак». (Асарлар, 27 том,
215-бет)

КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарор-
лари партия ва халқнинг коммунизмнинг моддий-техника
базасини вужудга келтириш учун курашда алоҳида ўрин
олиб турибди. Бу Пленум ҳалқ ҳўжалигига раҳбарлигини
яхшилашнинг муҳим чораларини ишлаб чиқди, партия ор-
ганларини қуришини янги формаларни белгилаб берди.

Ноябрь Пленумидан кейин орадан бир неча ой ўтган бўл-
са ҳам, лекин шу вақт ичида катта ишлар қилинди. Мамла-
катда партия органларини ишлаб чиқариш принципини асо-
сида тўзиб олдик. Партия-давлат контроли органлари ўз иши-
ни бошлаб юборди. Комитетларнинг, контроль гуруҳлари
ва постларнинг составида ҳўзирнинг ўзидаёқ икки ярим
миллион киши ишлаб турибди.

Ўртоқлар, бу жуда катта ва муҳим иш. Бизнинг Совет
Социалистик мамлакатимизда 10 миллиондан кўпроқ партия
аъзоси ва кандидатлари бор, 20 миллиондан кўпроқ ком-
сомол ва 60 миллиондан кўпроқ касаба союз аъзолари бор,
булар жуда катта иқтисодий кучдир. Янги вақтда бизнинг
жамиятимизда муттаҳкамлар, ўғирлар, безорилар ва жиноят-
чилар ҳали ҳам бор. Биз жамиятга зид бўлган бундай ҳо-
дизларни, қарши кутаниш қўлайтиришимиз керак. Барча
коммунистлар комсомоллар, касаба озодалари шундай
курашга кўтаришсалар, биз шундай ифросларнинг ҳаммаси-
ни тугатишим.

Ямаот тартибларини бузувчилар ва техникўрларнинг
жазоланили қилишга мутлақо йўл қўйиб бўлмайдди. Агар
биз оминанг контролини чинакам ташкил этсак, муттаҳкам-
лар, ўғирлар ва хар қандай ифросларнинг мамлакатимизда
ялашига кун бермаймиз! (Гулдурас қарсақлар). Жамиятга
зид мана шундай унсўрларга қарши курашни икки йўл бил-
ди олиб боришимиз лозим. Бир томондан, техникўрлар ва
паразитларга қарши кескин чоралар қўриш зарур. Уларни
қонунда белгиланган қатъий чоралар билан жазолаш керак.
Паразитлар оморда ёки бошқа бирор жойда ҳўл қўнтакка
тушганида ушлб олиниганидагина улар билан курашнинг киф-
оя қилмайди. Йўл, бу курашни кеңроқ тушуноқ керак.

Уларни ҳеч қаредра ишламай, ялло қилиб ялаб, юрган
базин ишчиларга разм солиб қаранг. Ўзи меҳнат қилмас-
ю, ҳеч қандай буюм яратмас-ю, аммо бадавлат бўлиб яшаёт-
ган бўлса, демек бундай киши бошқалар меҳнати ҳисобига
яшаётган бўлади, меҳнат қилаётганлардан ўғирлаб яшаётган
бўлади. Агар бундай киши қўлга тушматган бўлса, бу,
ўзининг эътилоғини қўрсатади. (Залда жонланган).

Шунинг учун уни бирон киши қачон тутиб олар экан,
деб кутиб ўтирмаган, балки техникўрларни ўзининг топиб,
уларга қарш курашининг. Эски замонда қишлоқдаги одам
техникўрларга қарши қандай курашганини сизлар ҳой-на-
ҳой билансиз керак — у техникўрлар шартта ушлб, тирноғи
билан тахтага қирс этиб босиб қўйқоларди. (Залда кулги).

У тўғри қиларди, бунинг бошқа чораси йўқ-да, шундай қил-
маса техникўрлар унинг қонини сўриб олади. (Залда жон-
ланган. Қарсақлар).

Бизнинг бировлар бу қанақаси, Хрушчев одамлар бир-би-
рига талабчорлар, қатъий кўроқ бўсини, деб даъват эти-
ганини, дейишлари мумкин. Ҳўш, шундай қилинса, емон бў-
лармикди, ахир? Бундай ортиқча талабчорлик софиди киши-
нинг назд нафсига тегайди. Анқича, унга даъда берали,
уни поқда ҳараматлардан қайтариб қолади. Шу билан бир-
га бу нарсаси техникўрлар, яқовлар, муттаҳкамларнинг жамия-
тга қарши юкка ҳаракатларининг, думпан унсўрлар қў-
порувчилик фаолиятининг пайини қирқайди. Ҳўш, сиз бу
ишларнинг бирини ёлғиз миллиондорнинг ўзи қилиши керек,
деб ўйлайсизми? Бир одам иккинчи бир одамни талаб ёки
ўлдириб турган бир пайда. Ўйдадан ўтиб бораётган учинчи

Марказий Комитетининг ноябрь Пленумидан кейин бирин-
чи марта тўпланиб турибди. Партия ташкилотлари ишлаб
чиқариш принципини асосида қандай қурилганидан кейинги янги
шароитда олиб бориладиган ишларнинг биринчи якунлари тў-

рисида жонли фикр олишув ҳўзир жуда муҳим ва фойдали-
дир. Бундай фикрлашув саноат ва қурилишга раҳбарлигини
янада яхшилашга доир амалий тадбирларни белгилаб олиш-
га ердэм берибди.

бир одам бу — менинг ишим эмас, миллициянинг иши, деса,
бунинг нормал ҳол деб бўлмайди, одам ўдирилаётган ёки
қонунга хилоф иш қилинётган пайда ўша жойда миллиция
бўлмаслиги ҳам мумкин. Шу сабабдан ўзини, ифодали қи-
либ айтганда миллиционер деб, яъни жамоат тартибининг таъ-
минлашининг посбони, жамият бойликлари қўққовчи

(Боши биринчи бетда).

Маълумки, етиштирилаётган сутнинг умумий миқдори жиҳатидан Совет Иттифоқи 1958 йилдаёқ, аҳоли жон бошига молёғи етиштириш жиҳатидан эса 1959 йилдаёқ Америка Қўшма Штатларидан ўзиб кетган эди.

Марказий Комитетнинг ноябрь Пленумида sanoat ishlab chiqarishini xitjoslashtirishni turg'risida batafasil gapirildi, bu ish hozir ayniqsa muxim ahamiyatga ega bulib borgan-da. Xitjoslashtirish ekonomikasi rivojlanishirida atta perspektivalar ochib beradi. Lekin shunis qiziqki, izda ishlab chiqarishni xitjoslashtirish sohasidagi ish amon, susstakshlik bilan- bormoqda. Bu- ishla mayda xunar-

Техника сисегатга раҳбарликни қатъийроқ марказлаш-
тирдик ва илмий тадқиқот, дойиҳалаш институтларини ҳам-
да конструкторлик бюросларини ихтисослаштиришга ҳара-
ят қилмоқдамиз. Бу эса машиналарнинг кўпгина элемент-
ларини, масалан, шестеряларни марказлаштирилган тар-
ибада ишлаб чиқаришни ташкил этишга ва шу элементлар-
ни унификация қилишга имкон бериш билан бирга узеелар

Пенсия ўртоқлари, бундан бошқа чора йўқ, бу заводалар бариди, яхшидан заводалар ўқий олиб келади. Бироқ, мудо-
фая саноатини йўлга қўйишга базаси танакчиликларнинг бундан
фойдаланишларига йўқ қўйиш ярамади.

Ховир ўртоқ Устинов Халқ Ҳўжайини Олий Ненгашига
омис қилиб тайинланди, у мудофая саноати учун жавабдор
ўқийди ишлаб келган киши. У мудофая саноатини қилиш нарс-
а қаерда қандай турганлигини билди. Шу сабабли бу нарс-
а ҳам у янада яхшироқ тартиб урғунати деб умид қиламиз.
Залда жойланган. Қарасқалар).

(Давоми учинчи бетда).

УРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

(Давоми Бош 1,2 ва 3-бетларда)

Бунга сабаб шунки, бизнинг корхоналаримизда асосан асосий ишлаб чиқаришни таъминлаштиришга эътибор берилиб, ёрдамчи цехларнинг ҳаммаси ва бошқариш ашарига дақиқ-ноуздан қолган усуллар билан ишлаб келмоқда. Шунинг натижасида асосий цехнинг ишчилик юксак умумдорликка эришгани билан умуман корхона бўйича кўрсаткичлар паст бўлиб қолмоқда. Бундан шундай хулоса чиқадиган, ёрдамчи цехлар ва бошқариш ашарини бутун чоралар билан асосий ишлаб чиқариш даражасига етказиш, ишлаб чиқаришда ҳам, бошқаришда ҳам меҳнатни илмий асосларда ташкил этиш билан конкрет шугулланиш керак.

Инженерлик-техника, лойҳахалаш-конструкторлик ишларида ҳамда халқ ҳўжалигини қўллаш билан бошқариш соҳасида ишлаб турган ходимлар меҳнатини механизациялаш ва рационал ташкил этиш — иккинчи меҳнат унумдорлигини оширишда катта аҳамиятга эга. Мамлакатда ана шу ишларда 10 миллиондан кўпроқ киши, шу жумладан Россия Федерациясида 6 миллиондан ортиқ киши бандир.

Хўсбаал, лойҳахалаш — конструкторлик ва қўллаш-чиқариш — қўллаштирувчи техника воситалари ишлаб чиқариш ва жорий қилишни ривожлантириш суръатлари мутлақо етарли эмас ва шу техникага бўлган эҳтиёж йилдан-йилга қондирилмасдан келмоқда.

Утган йилда 30 минг донна клавишчи — ҳисоб машиналари ишлаб чиқарилиб, ваҳолонки Германия Демократик Республикасида 100 мингдан ортиқ, Америка Қўшма Штатларида эса қарийб салкам 500 минг донна ишлаб чиқарилибди.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШДАГИ КАМЧИЛИКЛАР ТУГАТИЛСИН

Ўртоқлар! Энди капитал қурилишнинг баъзи масалалари ҳукусида гапириб ўтишга ҳақот берайис. Етти йилнинг утган тўрт йил мобайнида давлат ва колхозлар капитал қурилишга ҳаммаси бўлиб 139 миллиард сўм, яъни урушдан олдинги йилларнинг ҳаммасиданга қараганда 3,4 баравар кўп маблағ сарфлади.

Бинокорлар катта ишларни бажариб қўйишлар улар суръатлари оширишни давом эттиришмоқдалар. Етти йилнинг тўрт йил мобайнида 3700 тадан кўпроқ янги йиринг саннат корхоналари ишга туширилди. Шаҳарларда ва ишчи посёлкаларида умумий сахни 324 миллион 800 минг квадрат метр уй-йўл бинолари, ёки 9 миллионга яқин янги квартиралар қурилди.

Лекин капитал қурилишнинг планлаштириш ва ташкил этишдаги камчиликларни кескинроқ ва тезроқ йўқотганимизда эди, қурилишга ажратилган маблағ ва моддий ресурсларни соҳиб боришга хотима берганимизда эди, анча кўпроқ иш қила олган бўлур эдик. Шундай сабаблар билан утган йил асосий ишлаб чиқариш фондларини ишга тушириш плани 92 процент, уй-йўл майдонларини қуриб битказиш плани 94 процент, Россия Федерациясида эса бундан ҳам камроқ, 89 процент бажарилибди.

Бу йил жуда кўп иш қилиниши лозим, аммо бинокорлар йил бошидан бери яхши ишламаётганлиги, Ўрта қишлоқда капитал маблағлар сарфлаш плани фақат 86 процент, қурилиш-монтаж ишлари плани эса 91 процент бажарилибди. Бу ишни кескин равишда тузатиб олиш ва қилинмай қолган ишларнинг ўринини тўлдириб қолмоқ керак.

Капитал маблағларини муҳим қурилишларга сарфлаш тўғрисида кўп гапирганимиз ва қарорлар қабул қилганимиз. Хўш, бу вазифа қандай бажарилади? Эътибор қилиш керакки, ҳозирча биз лозим бўлган натижаларга эришганимиз йўқ. Кейинги тўрт йил ишда қурилатгани ишлаб чиқариш объектларининг сон 160 мингдан 195 мингга етди ёки 20 процентдан зиёдор қўйилди.

Битмай қолган қурилишларнинг ҳамми ва ўрнатилмаган ускуналар ҳам шу вақт ичиде қўйиб қолди. Яна буннинг устига 1963 йил планини тузатган вақтда иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари, министрликлар ва идоралар, яна тўрт ярим мингдан кўпроқ, ишлаб чиқариш биноларида янгидан қуриш тўғрисида тақлиф қилтирилди, бу бинокор қарийб 30 мингта янги объектдан иборат бўлади. СССР Госстроя ва СССР Госплани ва масалани қараб чиқатган вақтда етарли равишда принципаллик кўрсатмадилар, либераллик қилдилар ва фақат 900 та қурилишга доир тақлифнинг рад қилинди.

Қурилатган бинокор нақадар кўп бўлса, ҳар бир қурилиш шу қадар кам материал ва ускуна олади. Бошланган қурилишлар кўп деб, мақтанганидан фойда йўқ, балки объектларнинг тизорқ қуриш фойдали бўлади. Агар қурилатган объектлар қўйиб қолса, қурилиб битказилмаган корхона қармай қолган бўларди. Бундай ҳолда капиталлар, ишчи кучи, ускуналар қурилиш ишларида техникавий имкониятларда мўлжалланганига қараганда кўпроқ вақт банд бўлиб қолган. Шундай қилиб, сарфланган капитал самара бера бошлайдиган муддат узайиб қолган.

Бу нарсга оз-оз саводи бўлган ҳар бир кишига ҳам равшан бўлиши лозим. Равшанликка равшанлик, аммо баъзи ўртоқлар мана шу равшан нарсани эди иш қилмоқдалар. 12 йилдан бери қурилатган заводлар ҳам бор, ваҳолонки бу заводни уч-тўрт йил ичиде қуриб битказиш мумкин. Агар қуриш заводни қуришга ҳақот беришга ишчилик қилишга олданиб, лекин уни қуриш ишчилик қилишга эътибор берилса, бу завод икки-уч йил ичиде қуриб битказиш мумкин бўларди. Мамлакатда бошқарилган икки баравар тизорқ бера бошлаган бўлур эди ва бу билан мамлакатимизнинг қудрати тизорқ кўчигаён бўлур эди. (Гулулурс қарсақлар).

Такор айтманки, партияимизда бунга тушунмаган битта ҳам киши йўқ, аммо план тузишга қилишганида баъзи ўртоқлар ашадий қўлчилар, сингари ҳаракат қилмайдилар. Бу ерда фалон ишга, у ерда фалон ишга қилиш керак деб тузиб оладилар. Бундай кишига «сингизин лойҳахалаш йўқ» деб айтилади. «Лойҳахалаш таъйиравини, объектни қурилиш лойҳасига киритиш менинг учун аҳамиятга» деб жавоб беради.

Объект «рўяхатга киритилганидан» кейин бунга пул, ишчи кучи беришга бўлмади. Унга фалонча пул берилади, у ашадий тузиб олади, директорни таъинлайди, аммо ишдан дарам йўқ. Қўшма шундай бўладики, бундай қурилишга ажратилган маблағнинг уш бўшланган қурилишнинг таъминотида етмай қолган.

Шу сабабдан баъзи бир кимсаларни ибрат учун жазолаш керак бўлади. Эҳтимол шу ерда ўтирганлардан баъзиларини жазолашга тўғри келиб қолган (задала жонланмиш), ўшанда сиз бу киши маълуматини ўзи учун эмас, балки умумий иш учун сўраган эди-ку деб айтасиз. (Задала жонланмиш). Бироқ, ўртоқлар, эҳтиёт бўлинглар, шунчада илтимослар билан қўлга тушиб қолманглар (задала жонланмиш). Қарсақлар).

Шундай бўлмоқдаки, маблағларни муҳим қурилишларга тўплаш ўринга бизда давлат маблағларини соҳиб юбориш, капитал маблағларини, янги қувватларни тизорқ ишга тушириш имкониятини ҳисобга олмай, қурилатган объектларга арифметика усулида тақсимлаб бериш сингари яроқсиз одат давом қилмоқда. Бу—оқибати хатарли бўлиб чиқадиган, ақлга тўғри келмайдиган одатдир. Бундай ўтакетган ҳўсбаалика тоқат қилиб бўлмайди. Биз қарорлар қабул қилаверамиз, маблағларни соҳиб юбориш қоралаверамиз-у, аммо битмай қолган қурилишларнинг ҳамми аввалгидек, қўйиб қолмоқда ва шу йилнинг бошига келиб 27 миллиард сўмга етди.

Россия Федерациясининг область ва ўлка партия комитетлари қурилиш рўяхатларини қўриб чиқиб, 2500 объект бўйича тузатиш киритдилар. РСФСР халқ ҳўжалик соҳасида шундай эди бундай объектлар 50 мингдан кўпроқ қўйиб қолган. Олдинги ҳисоблаб қарасак, ишлаб чиқариш объектларининг фақат 5 процентигагина шундай тузатишлар киритилганини қўриамиз. Қўлгина ўлка ва область партия комитетлари капитал маблағларини муҳим қурилишларга тўплаш аҳосида ҳўжажўрсинганига ҳаракат қилганликларини, аммо маблағларни соҳиб юбориш илтимомдек давом қилиб келатганини мана шунинг ўзидан қўриб турибди-ку. Шундай қилганда кейин Россия Федерацияси халқ ҳўжалик қўллашларининг қурилишларида бажаришга қурилиш-монтаж ишларининг ҳамми биринчи қаватда ўтган йилнинг шу пайвасигагина нисбатан ҳатто камайиб кетганлигига таъжубланиб бўладимиз, ахир.

Битмай қолган қурилишларнинг қўйиб қолганини қўриб чиқиб, баъзи ўртоқлар ашадий қўлчилар, сингари ҳаракат қилмайдилар. Бу ерда фалон ишга, у ерда фалон ишга қилиш керак деб тузиб олади. Бундай кишига «сингизин лойҳахалаш йўқ» деб айтилади. «Лойҳахалаш таъйиравини, объектни қурилиш лойҳасига киритиш менинг учун аҳамиятга» деб жавоб беради.

Планлаштириш органларига ҳисоблаш, лойҳахалаш — конструкторлик ва қўллаш-чиқариш — қўллаштирувчи техника ишлаб чиқаришни юксатишнинг конкрет программасини ишлаб чиқиб ваъзифасини топишмоқ керак. Ҳисоб-чиқариш ишлари маълумотида, кишиларни ўқитиш соҳасида ҳам кўп ишлар қилиш лозим. Статистика ва ҳисобот маълумотидаги бир системага солиш — тегишли проблемалар тузиш ҳамда яратилган математика машиналаридан ашадийроқ фойдаланиш имконини беради.

Ишлаб чиқариш процессларига автоматикани бутун чоралар билан жорий қилиш, халқ ҳўжалигининг ҳамма тармоқларида корхоналарни кооперативлаштиришнинг тақимлаштириш — ҳозир ишлаб чиқаришда асосий вазифадир.

Маълумки, капиталлар ишлаб чиқаришнинг автоматлаштириш ва потот усулида ташкил этиш йўлидан бормоқда. Лекин капиталистик мамлакатларда бу процесс нийҳатда оғир кечмоқда. У мамлакатларда ишлаб чиқаришнинг механизациялаш ва автоматлаштириш юз минглаб ва миллионлаб одамларни қўлга олоқтириб ташламоқда, очликка маҳкум этилган ишчилар армияси—ўсиб бормоқда.

Бизнинг социалистик шароитларимизда механизация ва автоматизация одамларга роҳат бахш этади, уларнинг меҳнатини енгиллаштиради ва тагин ҳам умумий қилади, ишлаб чиқаришнинг кенгайтириш, давлатнинг ресурсларини қўллашлари, бу эса халқнинг моддий ва маънавий талабларини тўлақон қондириб имкониятини беради.

Ҳозир вазифа ҳамма ишчилар, инженерлар, техниклар, олимларни ана шу этилган масалаларни ҳал қилишга олтириш, уларнинг эътиборини конкрет ишларга, партияимиз программасида илгари сўрилган энг муҳим иқтисодий проблемаларни амалга оширишга қаратишдан иборат.

Ранси бўлганлигим учун ҳўжумат составига аъзо бўлган министрларни ўз ишларидан камчиликларни учун таъқил қилишга ҳақиман. Шунинг учун ҳам мен қурилишдаги тартибсизликларга СССР Госстроянинг ранси ўртоқ Новиковнинг ва СССР Госпланининг ранси ўртоқ Ломановнинг эътиборини жалб қилганимиз, эҳтимол эса Халқ Ҳўжалигини Олий Кенгашининг ранси ўртоқ Устинов ҳам бу камчиликлар учун республика ташкилотларини таъқил қилишлари керак. Бироқ, таъқил қилиш билангина қийофланмай, давлат маюфатларига эид бўлган бундай одатга йўл қўймайдиган воситаларни ҳам топиш керак. Бунинг учун бизда имкониятлар бор.

Анз ўртоқлар! Ҳозир бизнинг мамлакатимиз нақадар зўр кўп бўлиб қолди. Мана мен кеска эътибор қилишман ва гражданд урушдан тамом бўлган вақтни яхши эслаймиз. Қанчалар айтганидек, утган яхши вақтни ҳўзур қилиб аслашсан киши, шунинг учун ҳам ҳозир ўша вақтни эста олаяман. (Задала жонланмиш). Гражданд урушидан олдин мен Донбассда қандайда эслаб бўлиб ишлар эдик. Юртимга қайтиб келганимдан кейин мени Рутченковский кони бошқаруви сингир ўрибосари қилиб тайинладилар.

Биз қок-хония заводини тиклашга киришдик. Чертёвлар йўқ эди. Илгари шу заводнинг ҳўжаини бўлган белгиланган чертёвларнинг ҳаммасини ўзлари билан олиб кетишган эди. Ушанда биз эски ишчиларни топиб, улар билан маслаҳатлашдик, қок-хония ишлаб чиқариш нималигини ва заводни қандай қилиб ишга тушириш кераклигини билмоқ учун қокс печларини эски батареаларини қўриб олиб, ўрганиб чиқдик, чертёвлар туздик. Уша вақтда бизда инженерлар йўқ эди. Ҳеч қайёқа кетмай, ўз юртида қолган инженерларнинг қўллар эса бизга қарши эдилар. Дуруст, Юзеновда Мельников деган болшевик инженер бор эди, бу инженер менинг эсимда. У инженернига бўлиб қолмасдан янги вақтда яхши ишчи ҳам эди, Мельниковлар ва эсерлар ундай хайиыр эдилар. У сўзга чиққанда мелишвиклар ва эсерлар сичқовлар сингари қочиб кетишар эди. (Задала жонланмиш).

Ана ушундай кишини шароитда биз Донбасс санатини тиклаб олдик. Энди замон бошқача бўлиб қолди. Мамлакатимизда олимлар, инженерлар, техникларнинг қандай зўр армияси ўсиб етишганлигига, ишчилар ва деҳқонларнинг техника билмликлари билан қўрқолган армияси ўсиб етишганлигига бир назар солинг! Ҳозир ишчилар ва деҳқонларнинг билмликлари, маълумоти, таълимоти бундан 40 йил бурунги ишчиларга сира ўшамайди. Янгида мен химия заводларини миандан бериб борган эдим. Шу заводда ишчиларнинг ўртача ёши — 27; шуларнинг тўртдан уч қисми ўрта маълумотли киши. Ишчилар ўрта маълумотли бўлиб қолишди-а! Ваҳолонки, Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида баъзи болшевикнинг аъёлкаларда мажлисда протоколнинг баъз борадиган секретари саялаш учун одам топиш қийин эди.

Мана, ўртоқлар, қандай эдики, қандай бўлиб қолдик, ҳозир бизнинг қандай қўлларимиз бор. Эндиликда ҳис ўлдариб олмайдиган иш йўқ. Модемни, ҳали ҳам капитал қурилишда ёки бошқа баъзи ишларда тартибсизликлар бор экан, бу тартибсизликлар ландавурлик, бўшаниш натиқасидир.

Фақат ўзимизни қўлга олишмиш, ишга ахшллаб киришимиз керак, ана шунда мен айтганимни, қурилатган объектларни ишга туширишнинг ҳозир 20—30 процент, балки ундан ҳам зиёдор қўллаштиришимиз мумкин. Хўш, бунинг оқибати нима бўлади? Ахир бу бойликларимиздаги қорича ҳаракатсиз, бекор ётган маюфатлари-ку. Бу ишга партия ташкилотларини сафарбар қилиш керак. Ҳамма, шунинг яхши тушуниб олиш зарури, агар сиз бугун бир объектни қуришни тўхтатиб қўйсаниз, эртага бунинг ўринига иккита объектни ишга туширасиз, чунки сиз меҳнат ресурсларини, моддий маблағларни, инженерларнинг қўлларини шу объектларни қуришга тўплаб уларни битказиб олсан. Капитал маблағлар энг муҳим объектларга қанчалик ишчи тўпланса, бу маблағлар ишлаб чиқариш соҳасига шунчалик тез киритилади, мамлакатимиз шунчалик тез бойийди.

Биз ишчиларга, инженерларга ва ҳўжалик раҳбарларига шу давлат билан мурожаат қилаётмиш. Лекин бунда партия раҳбарлиги бўлмасе, ҳеч бир иш қилиб бўлмайди. Иван Андреевич Кривоносов «Кўрсатмасига» амал қилганда деб сизларга маслаҳат бериш ҳам мумкин: мушукча ақл ўргатман деб овера бўлгунча уни калтаклаган ахшироқ (Задала жонланмиш). Қарсақлар). Бундай чорани фойдали, тўғри деб ҳисоблар эдим. Агар қилишга ҳақ гапиравсангиз-у, лекин галинг учун у қўлгидан кириб бу қўлгидан қандай кетасе, бундай ҳолда бошқача чора қўриш керак. (Задала жонланмиш, қарсақлар). Агар бундай кишининг оғи бўлмасе, унда ҳис ва тўғрулар йўқ бўлиб кетмагандир. (Задала жонланмиш). Бундай киши аввало қис қилади, сўнгра эса у айтилмаган нарсани қилиш ярамаслигини ҳам тушуниб олади. Менинг бу қўлқорқ қилиб айтган тағлимга ҳафа бўлмасанлар деб айтилган. Бундан қўлқорқ ҳам баъзан тушунарли бўлади. (Гулулурс қарсақлар).

Партиянинг раҳбарлар орасида шундай кишилар ҳам пайдо бўлиб қолдики, улар ресурсларни ишга тушириладиган объектларга тўплаш йўлини қатъий билан ўтказиш ўринга бошқа ишларга ахшироқ натижа бериш лозим бўлган жонқуярикл билан, яна бир неча юз миллион сўм капитал маблағ ақратилиш илтимос қилмаверадилар. Чўночи Олтой ўлка санат партия комитети 17 миллион 800 минг сўм, Архангельск область партия комитети 31 миллион 200 минг сўм, Кострома область партия комитети 10 миллион сўм қўшмача маблағ беришни илтимос қилмоқда. Нималарга маблағ сўраштиллар дег! Иккинчи даражада объектларни қуришга пул сўраштилди. Бу нарсга тақиблаб қилинаётганини билишди-у, лекин шундай бўлса ҳам, янгилавердишди!

Менинг фикримча, қурилишларнинг титул рўяхатларини қўриб чиқиб билан эиди область ва ўлка партия комитетлари шугулланишлари ҳал қилмайди, чунки уларнинг иш доираси кўп жиҳатдан ўз объектларининг, ўз ўлкаларининг четараси билан белгиланади. Улар қилишлари мумкин бўлган ишни қилиб қўйдилар. Эндиликда энг муҳим нарсга шунки, объектлар ва республикалар тақдим этган титул рўяхатларини иттифоқ Госстроя ва СССР Госплани қўриб чиқиб кириш керак. Айс ҳолда бундай бўлиб қолшин мумкин: бир корхона, объект деб еки республика пуктан назаридан алоҳида эътибор беришга арамийлаштириб бўлиб қурилиш мумкин, бундай ҳолда область, ёки республика раҳбарлари бу корхонани қуришни кейинга қолдирса ҳам бўлади, деб айтишлари мумкин. Аммо, умумийтифоқ қўшта назардан қаратганда эса бу корхонани қуриш жуда муҳим ва унга тизорқлиқ бериб қўлади. Бун ки тўғри белгиллаб бериш мумкин!

Такор айтманки, бунинг иттифоқ Госплани ва Госстроя билгиллаб бериш мумкин ва лозим. Улар умуман бутун мамлакат ҳўжалигини ривожлантириш маюфатларини, энг муҳим ва перспектив раъжоларини жадал ривожлантириш маюфатларини ҳисобга олиб ишлашга мажбурдирлар. Қурилишларнинг титул рўяхатлари масаласини ҳам мана шунга асосланган ҳал қилиш керак.

Планлаштирувчи, ҳўжалик ва партия органлари қурилиш ишларини чўқур ўрганилиши ва бу ишга оператив равишда аралашилари лозим. Капитал қурилишга берилаётган маблағларни арифметика ҳисобда тақсимлашдан иборат зарар

ли практикани дадиллик билан қайта қўриб чиқиш ва синдириб ташлаш пайи келди, ўртоқлар.

Бу ишда кўнглимизни қилиш ва аяйвериб шунга олиб келмоқдаки, кўп корхоналар ва объектларни қуриш ўн йиллаб ва ундан ҳам кўпроқ давом қилмоқда, ваҳолонки, уларни уч-тўрт йил ичиде қуриб битказиш мумкин бўлур эди. Невинномиссе химия комбинатини қуришга бундан ўн икки йил муқаддас киришилган эди, уни қуриш ҳали ҳам давом этмоқда. Фақат кейинги вақтлардагина бу қурилиш пул билан чинакам таъминлана бошладилар. Корхона яна тушиди ва маҳсулот бормоқда. Комбинат бир ярим йил ишлаш натижасида ўзига сарфланган капитал маблағининг 70 процентини қоплади, яна бир йилдан сўнг эса комбинатнинг ишлаб чиқарадиган маҳсулоти уни қуришга сарфланган маблағларнинг ҳаммасини тўла равишда қоплайди.

Бир амаллаб бошлаб юборсак бўлди, деган принцип билан қуришга киришилган янги объектлар оз эмас!

Капитал қурилишда планлаштириш ва ташкил этиш соҳасида ўрналиб қолган зарарли системага хотима бериш, капитал маблағлардан нотўғри фойдаланишда айбдор бўлган ишчиларни қатъий жазолаш пайти, нийҳат, келди. Бундай бемаъниликлар зарарқундаллик даражасига бориб етмоқда. Бу биз бир кимсаларни атайин зарарқундаллик қилиб деб айлалаш учун бизда гарчи асос бўлмасе ҳам, лекин давлат маюфатларига эид бундай практика етказётган зарарнинг миқдори бу билан камалётгани йўқ.

Баъзи юлчилар қандайдир маҳаллийчилик мулоҳазаларини, сиқон сифат ҳаракатларини қилиб, «ўз» объектларини қуриш учун лоафал бир қатра бўлса ҳам «тоғмағизга маблағ» қилиб олишга иштирокчилар, умумда давлат маюфатлари билан ҳисоблашмайдилар. Бундай ҳўжон қўрмайдиган раҳбарлар пул маблағларини, ускуналарни ва қурилиш материалларини беҳуда банд қилиб қўйдилар, мамлакат экономикасида пуктур етказилди, аслини олганда илгари сиёсий закллар билан зарарқундаллик қилиб келган зарарқундаллар сингари иш қилдилар.

Вазифа шунки, маблағларни соҳиб юборганлик, капитал қурилишда маҳаллийчилик ва идорачилик қурилишлари учун партиявий ва давлат маъсулиятини қўқайтириш керак. Ҳўжалик билан иш қилишда айбли бўлганларни қўноғига буювон қатъий жазолаш керак.

Усқуналарни ўз вақтида ва бутлаб етказиб бериш саннат корхоналари ва объектларини қуриш муддатларини қисқартириш, уларни тизорқ ишга тушириш учун катта аҳамиятга эга. Бизда бу иш афсусли ҳали ҳам ёмон ташкил этилган.

Қурилатган корхона дирекцияси қурилиш усқуналар билан бутламоқ учун Иттифоқ Халқ ҳўжалиги кенгашига, унинг комплекташ ва республикалар усқуналар етказиб бериш бошқармаларига, республикаларнинг реализация ташкилотларига мурожаат қилиб, шунингдек усқуналар етказиб берувчи юзлаб заводларга мурожаат қилиб, иш олиб бориш лозим бўлиб қолган. Агар шу заводлардан биттаси усқуналарнинг бир қисмини бирор сабаб билан ўз вақтида таъйирлаб юбормасе, ишга тушириладиган объектни бутлаш пайваси бўлади.

Ишнинг маюфатлари қурилатган корхоналар учун усқуналарни бутлаб таъйирлаш ва етказиб беришнинг қатъий системасини ишлаб чиқишни талаб этади. Эҳтимол шундай бир тартиб ўрнатилиш мақсадга мувофиқ бўлиб чиқар, бундай тартиб ўрнатилганда технология усқуналарини етказиб берувчи асосий завод корхонани қуриб битказиш ва ишга тушириш учун зарур бўлган бошқа ҳамма аппаратларнинг таъминоти бўлиб қолур эди. Бундай тартиб жорий қилинганда шу завод етказиб берилаётган усқуналарини белгиланган муддатларда тўла бутлаб юбориш маъсулиятини ўз зиммасига олган бўлур эди.

Ўз-ўзидан равшанки, қурилатган заводнинг директори қурилиш зарур усқуналар билан таъминлаш учун жавобгар бўлиши лозим. Иккинчи томондан, янги қурилатган корхоналарга усқуналарни планда белгиланган муддатда таъйирлаб ва етказиб бериш мажбуриятини ўз устига олган заводларнинг раҳбарлари зиммасига фақат моддий маъсулиятини эмас, шу билан бирга сўд олдида жавоб бериш маъсулиятини ҳам юклаб қўйиш зарур. Агар қатъий иттизом бўлмасе, қатъий маъсулият бўлмасе, биз ҳозирги вақтда топиришларнинг ўз муддатда бажарилишига жиддий тўсқин бўлиб

ОММОНАГОР ГОЯВИЙ ЭЪТИҚОДИ, ЯРАТУВЧИЛИК ИЖОДИ — КОММУНИЗМ ҒАЛАБАЛАРИНИНГ ГАРОВИ!

Ўртоқлар! Санатнинг жуда катта резервларини ишга солиб юбориш оммонинг меҳнатдаги активлигини ва ижодий ташаббускорлигини янада авж олдириш билан узвий равишда болгандирлар. Социалистик жаҳият табииятининг ўзи ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш ва ишга солишда меҳнатташларнинг актив қатнашмоғи учун, инсоннинг ташаббускорлигига ва ўз қобилиятларини ҳар тарафлама қамолотга етказишга майдон очиб бормоқ учун шарт-шароит вужудга келтирди.

Совет кишиларнинг ижодий ташаббускорлиги ва ишлаб чиқаришдаги активлиги коммунистик меҳнат ҳаракатида ёрқин намоян бўлмоқда! Замонамизнинг ана шу ажойиб ҳаракатида юксак меҳнат унумдорлиги учун, янги техникани етгаллаш учун кураш, билимга интилиш, кишилар ўртасидаги янги муносабатлар, коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодексини турмушда қарор топтириш бир-бири билан уйғун равишда болганлиб кетмоқда.

Ортага коммунистик меҳнат ҳаракати илгорларининг Бутуниттифоқ иккинчи кенгаши очилди. Бу ҳаракатнинг қатнашчилари — энди фақат келажак разведкачилари бўлиб қолмай, коммунизм қурувчиларининг ҳақиқий гвардиясидир. (Давомли қарсақлар). Кенгаш ишлаб чиқариш илгорларининг тақрибасини умумлаштириб, коммунистик меҳнат ҳаракатининг бундан бугунги вазифаларини белгиллаб беради.

Шуни таъкидлаш қувончлики, ҳозир коммунистик меҳнат муносабасида йитирма уч миллиондан кўпроқ меҳнаткаш қатнашмоқда. 37 мингдан ортиқ завод, фабрика, электростанция, шахта, қурилиш, транспорт ва қишлоқ ҳўжалик корхонаси коммунистик меҳнат коллективини деган фахрли номини олиш учун курашмоқда. Икки мингдан кўпроқ корхона ва қурилиш ҳўжиралар коммунистик меҳнат коллективини деган номини олишга сазовор бўлди.

Коммунистик меҳнат коллективлари ва зарбдорлари экономайизини ривожлантиришнинг жадаллаштиришга қаратилган қўлгина қимматли ҳаракатларнинг ташаббускорлари бўлиб қолмоқда, энг юқори меҳнат унумдорлигига эришмоқдаки, шундай бўлиши қонуний бир ҳолдир.

Машҳур қончи Николай Мамай Марказий Комитет ноябр Пленумининг минибрига чикиб, менинг бригадани қия юшқа қатламларда қомбайнинг билки иш унумини 11 минг тоннага етказди ва уни узлуқсиз суратда ошира берди, деган эди. Янгида ўртоқ Мамай бригадаси: бир ойда 18 минг тонна қонсуланиш қўриб чиқарди!—деб рапорт берди. Ҳали ҳеч қим мана шундай шароитда қишлоқ қомбай билан бу миқдорда қўриб чиқаришга муваффақ бўлган эмас! Биз ўртоқ Мамайни ва унинг бригадасини ишлаб чиқаришдаги ана шу зўр ғалаба билан табриклиямиз. (Қарсақлар).

«Туғйазабуреффе» трестининг пармалаш мастери ўртоқ Михайлов бошлиқ бригадаси бир йилда 40 минг метр-дан кўпроқ қон-қудуқ пармалаш, мисли қўрилмаган даражада юксак меҳнат унумдорлигига эришди. Ўртоқ Михайловнинг шу муваффақиятини мустаҳкамлаб қолишини ва янги меҳнат зарфарлига эришини тилаймиз! (Қарсақлар).

«Шуйский пролетарий» фабрикасининг тўқувчиси Антонина Косареваининг ташаббуси бутун мамлакатда доврўт ёйди. У саноклар тезлигини бараварлаштириш, илгарининг узилишини қисқартириш ва операцияни бажаришдаги айрим усқуналарни ахшллаб тақомиллаштириш йўли билан меҳнат унумдорлигини кескин оширишга эришди. Мутахасссларнинг ҳисоблаб қўришларига ўртоқ Косареваининг тақрибасини фақат Иваново-Вознесенск фабрикаларининг ўзида ёйиш натижасида йилга пландан ташқари қўшмича равишда 15 миллион метр газлама тўқиб чиқариш мумкин. Мамлакатимиз тўқимачилари бу ажойиб ишчининг намунали ишини кенг қўллаб-қувватлаб беришлар! (Қарсақлар).

Мамлакатимиз давлат учун катта аҳамиятга эга бўлган ташаббусларини бошлаб берган қўлгина ишлаб чиқариш илгорларининг янги-янги номларини доимо эшитиб турибди, уларнинг номлар

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

(Давоми. Боши, 1, 2, 3 ва 4-бетларда)

Ўртоқлар, баъзи бир кино ходимлари «Ильинг заставаси» фильмида совет ёшларининг қай ҳаётда кўрсатишга бўлишганини яна галлериё ўтқоқчиси. Ишлаганида, шахарда бекора сандироклар юрган тақасалтаганлар мана шу қарти, нанинг диққат марказида бўлиб қолган. Шу тоғидаги ёш йигит кўчага чиқиб гитарасини олади-да, уни дириглатиб, пингиллаган овоз билан ғамгин ашуларни айта бошлайди. Тагин буни ёшлар ҳаракатидаги, ёшларимиз турмушидаги янгилик деб кўрсатишга уринадилар. Улар шундай тоғидаги кишиларни нақ бўлмас оламнинг устуни, жамиятнинг «гули» деб кўрсатишга ҳаракат қиладилар. Кимки шуларни гул деб ҳисобласа, «Буни бир ҳидлаб кўриш керак...» деган ўқир мақолини эслаб кўйсин. Улар ана шу «гулини» бир ҳидлаб кўришсин, ахтирол шундан кейин унинг иси қандайлигини тушуниб олишар. (Залда кулги, Давомли қарсақлар).

Фильмда ана шу хидлаб кўриш ва шеърларни эшитиш, таълимдан туюмон қилишга кўрсатилади. Аллақандай мувофиқлар шундай хиллишга руҳсат бериляпти. Бундай қилиш арамдодир. Коммунистлар, халқимиз коммунизм қурилиши учун фойдали бўлган нарсанингизна надрлашди. Фойдалиси бизники, фойдали бўлмагани эса—бизники эмас! (Давомли қарсақлар).

Масалан, фойдали ўсимликлар борлигини ва фойдали ўсимликларга эгиз етказиладиган бегона ўтлар борлигини дехқон ўз турмуш таъбирасидан яқин билди. Дехқон бегона ўтларни илдиз-пидиз билан сугуриб ташлаб, ҳатто кўйдириб юборади. Жуда тўғри иш қилди. Биз фойдали ўсимликлар, фойдали гуллар тарафдоримиз. (Қарсақлар).

Турмушда бизнинг совет ёшларимиз адабиёт ва санъатнинг баъзи бир арбоблари тасвирлашга уринаётган ёшларга мутлақо ўхшабди. Бизнинг ёшларимиз ақибойишларни қилмоқда. Ангарақли Братек шахрига ёш Кранслорк ўз на-партия комитетининг секретари. Ўртоқ Гаврилов—Польский бугун мана шу ерда гапириб берган Енисей бўйидаги Кранслорк гидроэлектростанциясида бир бориб кўринг.

Биз бўлажак заводларга пойдевор қўяётган энг узоқ жойларга бориб кўринг. Ўша жойларга ким биринчи қилиб бориб, биринчи қозонни ким қонди, 40 градуслик совуқда ким чодирда тунади? Бу—бизнинг азамат совет ёшларимиз, комсомолларидир! (Давомли қарсақлар).

Ёш-саниқиз йилча муқаддам Донбассда кўмир етишмай қолган қайтарларда ёқилти таъминоти соҳасида баъзи бир қилинганлар тургиди. Биз ўшанда план тузиб, украин ўртоқларга— ёшларга, комсомолга қарата шпор ташлаб, комсомол шахталар қурилишини оғлақча олсин, дедик. Айтганимиздек, комсомол бу ишга зўр гайрат билан киришди. Мен социалистик мамлакатдан келган бир ҳурматли ўртоқ билан уршаган вақтимда, қисқа вақт ичида ўнлаб шахталар қурганимизни айтсам, у менга:

— Ўртоқ Хрушчев, бундай бўлиши мумкин эмас, — деди.

Мен: тўғри, қурилишни оддий усул билан олиб бортганда бундай бўлиши мумкин эмас, аммо ишга ёшлар, комсомол киришиб, зарбдорлик билан меҳнат қилса, мумкин, деб жавоб бердим. (Давомли қарсақлар).

Халқ ишга кирибса, ўртоқлар, у мўъжизалар яратадир! (Давомли қарсақлар).

Мен бу гапларни қуришларда, қорхоналарда ва қол-хоналарда меҳнат қилаётган ёшларимиз ҳақида гапиряпман. Бизнинг йигит ва қизларимиз кино ходимлари «Ильинг заставаси» фильмига йиғиб олган ва «оламнинг гули» қилиб тасвирланган, ресторана-ресторан саниб, ҳўрандалардан қолган-қутганларни ичиб юрган бекорчаларга мутлақо ўхшамайдир.

Ахир халқимиз, ёшларимиз яратган нарсаларни ана шу тоғидаги одамлар барпо қилишмоқчи! Йўқ! Мана шунинг учун биз кино ходимларига: сиз бошқа ёққа қаралсиз, бошқа одамларни кўрсатилсиз, турмушимизни бундай бўзиб кўрсатиш арамдодир!—дедик.

Ёзувчилар ва режиссерлар жамиятимиз ҳаётини яқшироқ идроклаб олишлари, ҳаётини Ленин партияси қандай идроклаётган бўлса, шундай идроклашлари керак. (Узоқ давом этган, гулдурс қарсақлар).

Ёшларимиз кўриб ертларини ўзлаштиришда қандай ажойиб меҳнат қилганини айтилмасин. Ўртоқлар! Мен кўришда дехқонларнинг оғилларига қандай тайини. Сени ва Козро-гистон райолида бўлиб. Чор атироф кўз илғамас бўлиб, фақат ёш батанларларнинг отрядлари жойлашган чодирлар бор эди, холос.

Кўрик ерларини ўзлаштириш вазифини биринчи марта ўртага қўйилганда, баъзи бирорлар бу ишнинг реалистлиги ишомиди. Художилар бу қанқасак бўлди!—деган саводини беришди. Азалак уларлар кўриб олиш, шунинг кетидан кўрик ерларини очиб керак, дейишди улар. Хўн, дақлаб уларни кўриб олиш керак бўлса, бу — бир йилда ботидан уларни иш эмас, ерни қачон ҳайдашми? Ёшларимизга қачирқ билан мўржаоат қилмасиз, улар кўрик ерларга бориб, ҳам кўрик очадил, ҳам улар қурибди, деган қароғга келишди.

Ахир урш вақтларида солдатлар уларда яшашганимиз-ди? Ҳатто чодирларда ҳам яшашган эмас эди. Чодирда тунаш қамдан-кам насиб бўлар эди, кўпчида ўз ишларининг ҳам остиғига солиб, ҳам устинига ёпиб музаб қолган, зах ерда ухлаганига тўғри келар эди.

Биз ўшанда: ёшларимизга трактор берайлик, улар солдатлар ташқиларга қандай кўз билан қарашган бўлса, тракторларга худди шундай кўз билан қарашсин, иссиқ чодирлар берайлик, ёшларимиз ҳам кўрик ерларини ўзлаштирсин, ҳам ўзига уйлар қуриб олсин деган қароғга келидик.

Меҳнатчан иссон қаерга бормасин, ҳамма жойда мўъжизалар яратадил. Некрасовнинг ўзимга жуда ёқиб қолган қўйдаги сўзларини бу ўринда яна такрорламоқчиман:

Мўъжизалар кўрдим мен, Саша:
Хилват ёққа бир тўдача рус —
Юборилди гулу тўфайли.
Ер ва эркин берилди, дуруст:
Бир йил ўтди ҳадемай ҳали,
Комиссарлар борар у томон,
Бир қарасанг — таи-тайёр кишлор,
Ўтихона, омор, хонадон!
Темирчининг болгаси тақ-туқ...
Ярим аср ичида, рости,

(Некрасов тасвирлаган суратни кўрсатсизми — арим аср!)
Барпо бўлди қаттақон гулшан,
Иссон иродаси, меҳнати —
Мўъжизалар яратган экан!

(Узоқ давом этган гулдурс қарсақлар)
Ажойиб сўзлар! (Давомли қарсақлар).

Ўртоқлар, Некрасов мўъжизаларнинг мўъжизаси деб атаган нарсаси арим аср ичида қилинган эди. Сиз билан биз эса энди 2-3 йил ичида бундан зўр мўъжизалар қилганим! Бизнинг гигант гидроэлектростанцияларимизга, янги завод-ларимизга бир назар ташлаб.

Ўтган йили мен Америка Қўшма Штатларининг ички ишлар министри жаноб Юдольни қабул қилдим. У Совет Иттифоқининг бир қанча райолиларига бориб, электростанциялар қурилиши билан танишди. У менга бундай деди: жаноб Хрушчев, сизнинг гидростанция қурувчиларингиз жуда кўп ишлар қилишибди. Бу соҳада биз сизлардан ўрганимоқчи керак.

Мен шундай жавоб бердим: ёмон бўлмайди. Хўшамангизга ҳушомангиз билан жавоб кўйди, жаноб Юдоль! биз гидростанциялар қуришга сиз, америкаликлардан ўрганган эдик, демек, ҳушот шоғирлардан эканмиз. Энди биздан ўрганинг! (Давомли қарсақлар).

Хўшр бизда, Сибирда яратилган ана шу мўъжизалар мўъжизасининг бинокорлари ким? Ватанимизга, шонли ленинчи партияга чексиз садоқатли ёшларимиз, совет ёшларидир. (Гулдурс қарсақлар).

Албатта ёшлар орасида беэрилар ҳам, дангасалар ҳам ва ҳатто инюватчи ҳам бор. Лекин ёшларимиз тўғрисида уларга қараб ҳўм чиқариш керак эмас. Агар одам нуқул инюват қилдирў бўлимининг маъмулотларини ўқийверса, бутун дунёга инюватлар ва бандитлардан иборат деб қарайдиган бўлиб қолиши мумкин.

Турмушга кенгроқ назар ташлаш, халқ меҳнати ва кура-шининг бутун манзарасини кўриб туриш керак. Халқнинг жуда катта кўпчилиги, ажойиб кишилар, чинакам қаҳрамонлардир.

Совет ёшлари, комсомол халқимизнинг шонли революцион ва меҳнат традициялари асосида тарбияланмоқда, улар коммунизм учун актив курашмоқда.

Ишчи кўчаларимиз етишмапти ва шу сабабдан план ба-жарилмапти, деб дод-фарёд солаётган ҳўжалик раҳбарларини бир неча мартабала таниди қилдик. Биз айтганимиз, қайси ухастага ишчилар керак бўлса айтинг, агар ҳақиқатан ҳам бу мўҳим иш бўлса, Марказий Комитет, фалон жойда ўйрилиш бор. Ўша ерга мана шуна одам керак, деб ёшларга шпор ташлайди ва ҳар бир кўнга 10 тадан қўнғилик рухбатга ёшлайди. (Давомли қарсақлар). Биз бунин турмушда неча мартабала соқадан ўтказганимиз.

Термания Демократик Республикаларнинг кино режиссерлари яратган акти сериали «Рус мўъжизаси» деган янги марокки кинофильм тез қуниларда экранларга чиқади. Кино-режиссерлар тарихий кино ҳужжатлардан яхши фойдаланишган. Шу фильминг томоша қилганингизда ҳўрсанд бўла-

ганингдан юрагинг ҳўнш қилиб юборади. Хўш, сени ҳўрсанд қилган нарсаси нима? Эҳранда—Аланг ёқ одамларни қўрсанд, ҳатто чинга қовуш қилиб ҳам улар учун катта гап. Милитининг арамдодига бўлган таъиб ошларин. Формла ҳам ки-йишмаган. Лекин ана шу одамлар бизнинг ишчилар синфи-миз, бизнинг дехқонларимиз, комсомолларимиздир, уларнинг ҳўлмаси бошини мағрур кўтарган ҳўлда янги ҳаёт учун, революция учун. Советлар ҳўкимияти учун жангга боришяпти. Улар галаба қилишди ҳам! (Қарсақлар).

Ана шу нарсаларни ҳўзир кўрганга неча мўновимиз? Эҳранга назар ташлар экансан, бизнинг илгари ким эканли-римизни ва ким бўлиб қолганимизни, ишни нимадан бошлагани-миз ва нимага қарай олишганимизни янада яқшироқ англаб олсан.

Улуг йўлбошчимиз В. И. Ленин халқ жаҳарларини кўра билди, халқнинг кўчаларига ишонди, партияни тузиб, халқни курашга олтиртди. Мана биз Владимир Ильич Ленин ту-тилган кўнунинг 93 йиллигини байрам қилдик. Ленин таъли-моти амалга оширилганлиги, социализм галабаси, коммунизм курашланганлиги — халқимиз Ленинга қўйган ҳайкалдир. Бу ҳайкал асрлар бўли яшайди. Бу ҳайкал — Миср эҳромлари эмас, балки ривожланиб бораётган ҳаётчан жамиятдир. Бу ҳаётчан меҳнат аҳли ҳаёт учун, жамиятин равақ топтириш учун, халқларининг бахт-саодати учун қилди! Улуг иш қилди! (Давомли қарсақлар).

Баъзи бир ёзувчи ва шоирлар ахлатхонани титиллаб, ах-латни қавлаштириб олмақда, уни сўриб кўриб, албатта тўғ-лаб талламоқда. Нима учун улар ахлатхоналарга боришяп-ти? Ахлатни титиллашдан ва тўғи телани қавлаштириш учун почасида тирюф ва пихи бўлган ҳўроз қабилида иш тутиш одамларга ярашмайди-ку, ахир. (Залда кулги, Давом-ли қарсақлар).

Бундай одамларга масаҳатимиз шунин. халқнинг фикр-ўйларини, нима билан машғуллигини, нима қилаётганини, қандай ишжўроқликлар кўрсатаётганини бир кўриб кў-йинг!

Бутунг кенгашдан кейин меннинг нутқим эълон қилина-ди, бу нутқда кўпгина танқидий материал бор. Душманлар-миз яна шовқин кўтариб, кўриб қўйилганлар, уларда кризис бошланди, уларда палон-палон нарсас бўлипти!— дейишди. Лекин, ўртоқлар, бундан қўрқмаслик керак!

Агар биз ўз камчилиқларимизни яшира бошласак, шу камчилиқларни тез йўқотиш учун шароит тўғида қолаймиз. Рақибларимиз шовқин солиб ўзини овутирга берсин. Аммо биз қўлимизга суғуриб олиб, ўз камчилиқларимизни танқид қилмасан, ҳамма исларни тозаллаб ташлаймиз. Ёзувчилар ҳам, шоирлар ҳам камчилиқларимизни танқид қилишлари керак, албатта. Фақат бу иш қайси позицияларда туриб ва нима учун қилинаётгани; янги, коммунистик нарсаларни қарор топтириш учунми ёки уни инкор этиш учунми?— деган ма-сала мўҳимдир.

Теркис ҳатто фалиннинг териси сингари қотиб кетган ки-шилар ҳам соғлом танқиддан кейин турмушга янгилик кўз билан қараш заруратини сеза бошлайди. Бинобарин биз ях-широқ ишлайдиган бўлиб қоламиз, иктисодий қудратимиз янада ошиб кетади ва тагин ҳам тезроқ ўса бошлаймиз, бу эса—энг мўҳимдир!

Биз камчилиқларимизни очиб ташлаб ўзимизни танқид қилган вақтимизда, душманлар бизга мана сиз хонавайрон бўлиш арафасида турибсиз, дейди. Бир йил ўтгандан кейин эса бизда тагин 9 процент ўсиш бўлиб туради. (Давомли қар-сақлар). Америка Қўшма Штатларида бўлса йиллик ўртача ўсиш 2-3 процентдир. Ваҳоланки, ўзлари идеал сифатида биз процент ўсишини планлаштиришди. Улар ҳам план тузи-шди. Хўш, қандай тузишди?! Агар астойдил план тузмоқчи бўлсангиз, буни биздан сўраб, план тузишни биз эса ўр-гатиб кўзайми! (Залда жўланиш, Қарсақлар). Кимки ўзи иш-лаётган бўлса, ишлаб чиқариш воситаларига меҳнат аҳли-нинг ўзи ҳўжайин бўлса, ўша яхши план туза олади.

Ўртоқлар, камчилиқларимиздан қўтилиш учун уларни бундан бўён ҳам кескин очиб ташлаверамиз.

Бизнинг партиямиз, халқимиз ўзининг иш алоҳиди билан фахрланмади. Партия ва халқнинг бир-биридан, комсомоллар, ёшлар оғилларининг йўлидан боришганлиги улар билан ш-ди. Бизга ёшларга ҳамма жойда йўз очик!—деб кўнги-мизга яхши қўйилган! Ёшларимиз коммунизм йўлида ҳали кўпгина ажойиб ишларни қилишга биз аминимиз.

Коммунизм қурилиш — миллионларнинг иккидий иш-дир. Коммунистик меҳнат ҳаракатининг кучи ва буюк истис-бон шундан иборатки, кишиларнинг меҳнатдаги активлиги, уларнинг янги жамият курувчилар сифатидаги юксак он-лиги бу ҳаракатда жуда яхши ўйғунлашмоқда. Биз улуг Ленин башорат қилганидек, коммунистик меҳнатнинг гала-баси сари боришимиз ва етиб бормиз. (Гулдурс қарсақлар).

Ўртоқлар! Бизнинг халқимиз ўз зиммасига бутун иссо-ният учун порлоқ истисбон йўлини очиб беришдек олий ва-зифа юклатилганини ҳўур англаб турибди. Партиямиз 60 йилдан кўпроқ вақтдан бери кураш олиб бораётган комму-низм иши бутун дунёда тантанаси қилаёганга халқимиз ша-ҳуҳасиз аминдир.

Мен бугун бир қўнғиликда «Биз эртани ҳақиқатга ай-лаштириш учун туғилганимиз» деган сўзларни эслатиб ўтқо-қчиман. Ҳа, ўртоқлар, бизни ленинчи партия айти коммунизм қуриш учун бунёлга келтирди ва революцион идеялар руҳи-да тарбияланди! Бизнинг социалистик Ватанимиз Совет ҳў-кимияти йиллари мобайнида ўз тарихий қўнғиликда шундай олий йўлдан босиб ўтди, тарихийнинг шундай қўнғиликга қў-рилдики, қилнчага ҳам бу қўнғиликга етиб бўлмайди-деди кўрилар эди.

Хўзирги қўнғиликга тўғри баҳо бермоқ ва келажакни кўр-моқ учун ишчилар синфи, меҳнатчан дехқонлар, халқ и-теллигенцияси босиб ўтган беҳад оғир, лекин шонли фидоко-рона кураш ва қаҳрамонона меҳнат йўлини бошидан охири-чага яхши тасаввур қилолмоқ керак. Хўзир бунёдга келтири-лган, биз эга бўлиб турган нарсаларнинг ҳаммаси — халқ-нинг жуда кўп авлодлари ҳаёти, меҳнати, ақл-заковати би-лан барпо бўлган.

Ахир бизнинг мамлакатимиз экономикани ривожланти-риш жиҳатидан Европада ҳамма мамлакатлардан ўзиб ке-тиб, капиталистик давлатлар ўртасидан энг қудратли дав-лат — Америка Қўшма Штатлари даражасига қомиш ишонч билан яқинлашиб бораётган экан. бу қўрқонбалиқ амри би-лан амалга ошиб қолгани йўқ. Совет халқи эгиз максас сари достонлардаги паҳлавонлар сингари девқадардан билан бор-моқда. Бу мақсадга етишга эса узоқ қолгани йўқ. Биз бар-по қилаётган янги дунёнинг аён ишончалари кун сайин тобора яққолроқ кўриниб, биз уларнинг баракали таъсирини бутун ҳаётимизда тобора равшанроқ сезиб турибмиз.

Коммунизм қурилишидагиди асосий вазифа — моддий-тех-ника базасини яратишдир. Лекин бошқа, жуда мўҳим вази-фа ҳам бор. Бу — меҳнатга, жамиятдаги ўз бурчларига ко-мунистчасига қарайдиган янги одамни тарбиялаб етишти-ришдир. Бу нарсас бутун партиянинг тиймаи зўр иш олиб боришини талаб қилди. Биз ҳўжалик соҳасидаги ютуқлар-миз қўйатган сайин одамларда ўз-ўзидан коммунистик он-иллик вужудга келади, деб умидвор бўлмаслигимиз керак.

Партия ленинча идеяларга амал қилиб, революцион иш-чилар авлодини тарбиялаб етиштирди, уларни социалистик ўзгаришларни амалга ошириш зарур, деган руҳда тарбия-ланди. Бу эса ажойиб самаралар берди. Социализм халқнинг онгигагина ҳў бўлиб қолай, шу билан бирга бизнинг мам-лакатимизга реал-воқеликка айланди.

Эндиликда бутун халқни коммунистик ғўйлиқни руҳида, марксиз-ленинча илмий дунёназар ва коммунистик партия Программасида эълон қилинган янги аҳлоқ принциплари ру-ҳида тарбиялаб вазифаси турибди. Бу тарихий вазифани эса биз бир йўлда коммунизмнинг моддий-тех-ника базасини яратиш вазифасини амалга оширган Ҳўлда фақат куч-тай-ратларни бirlлаштириш билангина ҳал қила оламиз.

Партия идеология иши масалаларига ҳақиқия аҳамият бериб келди, коммунизм қурилиш кенг аж олдинлардан ҳў-зирги шароитда эса алоҳида аҳамият бермоқда. Маълумки, Марказий Комитет Президиуми май ойининг охирида Мар-казий Комитет Пленумини қачирди, унда партиянинг идеоло-гия ишига доир вазифаларини муҳокима қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Савоат ва қишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқаришга доир, экономикага раҳбарлик қилишга доир гўб масалалар Мар-казий Комитетнинг март ва ноябрь Пленумларида қараб чи-қилганидан кейин идеология масалаларининг муҳокима қи-линиши тамомилга қонунир бир ҳўллар. Биз коммунистик ку-рулишнинг ҳамма фронтларида актив ҳўжум олиб бориш-миз керак, идеология фронти эса коммунизм учун курашда энг мўҳим фронтлардан биридир.

Идеология ишига доир баъзи бир масалалар иккдор интеллигенция вакиллари билан янгида ўтказилган учра-шуларда ўртага қўйилган эди. Бу — аввало адабиёт ва санъат асарларининг коммунистик ғўйлиқлиги, идеология масалаларида ленинча партиявийлик проблемаларидир. Уч-рашуларда идеология соҳасида тинч-тотув яшайдан иборат буржуа тоғисини бизга тикштириш йўлидаги зарарли ури-нишларга қарин кескин кураш олиб бориш зарурлиги ҳа-қиқа таъйинланди.

Совет ёзувчилари, расомлари, композиторларининг, бу-тин иккдор интеллигенциянинг олий бурди ўз халқини ва-фодорлик ва садоқат билан хизмат қилиш, ҳақиқия халқ би-лан, халқнинг авангарди коммунистик партияси билан бирга бўлиш эканлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Иккдор интеллигенциянинг айрим вакиллари Сталин-ийлр шахсига сиғинишнинг зарари, оғирбатларини туғатиш соҳасида партия олиб бортган ишдан нотўғри ҳўлослар чи-қаришди. Улар шахсига сиғинишга қарши кураш мамлакатда давлат ва жамият ҳаётига раҳбарлик қилишнинг, уни ушқоқ-лик билан боқаришнинг сира ҳам бўлмаслигини эъмомлигини тушунишмади. Бундай одамлар ана шу курашини обурларни инкор этиш, жамият ҳаётида раҳбарлик ролини камситиш, деб талқин этиб бўлмаслигини тушунашмаптилар.

Баъзи бирорлар ҳўлдо ҳар ким жамият ва давлат маффа-атлари билан ҳўшоланмай, ўз кул-ағворини ва ўз фаоли-ятининг йўналишини ўзи белгилаб оладиган давр бошланди, деб даъво қила бошладилар. Лекин бу — жамиятнинг асл моҳиятини ҳамда сиёсий тақкилотлар, омма ва шахсинг жамиятдаги ролини марксизм-ленинизмга душман бўлган анархистларга тушунишдан бўлак нарсас эмас-ку.

Кимки шахсга сиғинишга қарши кураш байроғи остида тақкилотчилик асосларига қарши, жамият ҳаётида обурлар-га қарши беш кўтариб чиқса, ихтиёран ё бештиёр марксиз-ленинча позициялардан буржуазия позицияларига тойиб ке-тади.

Илмий коммунизм асосларини Маркс, Энгельс, Ленин иш-чини кўрсатиб беришлари, моддий неъматларни ишлаб чи-қариш жамият ҳаётидагиди асосий ишлар ва ижтимоий ишлаб чиқариш ривожланиш борган сари одамларнинг турмушини ва фаолиятини яқшироқ ташкил этиш зарурлиги тобора орта беради, жамиятга раҳбарлиқнинг роли, бу раҳбарлиқнинг обурин орта беради. Улар революциянинг биринчи иши раҳбарларнинг обурини бекор қилишдан иборат бўлсин деб талаб қилган кишиларни мафкатсиз танқид қилдилар.

Ҳеч бир жамият, айниқса социалистик жамият ишлаб чиқариш бўлмаса, яшай олмади ва ривожлана олмади. Замоновий ишлаб чиқариш эш пухта боқаришнинг, тўғри ташкил этишни, қатъий тартибни ва қатъий иштизомни, об-рули раҳбарлар бўлишини талаб қилади.

Владимир Ильич Ленин обур масаласини марксиз-ча ту-шунишга қарши бўлганларни масхара қилиб, бундай деб ёган эди: «Марксистлар «ҳеч қандай обурлар керак эмас» деган, гўё революцион, маъҳум фикрдаги интеллигент-ради-калнинг одадига нуктан назарида туршилар мўҳим эмас. Йўқ. Бутун дунёда тўла озолиқ учун оғир ва шиддатли кураш олиб бораётган ишчилар синфига обурлар керак...» (Асарлар, 11-том, 423-бет).

Бирок, ҳўзирги кунда ҳам шундай кишилар борки, улар коммунизм қуриш давридаги ижтимоий ривожланишга анар-хистлар позициясида туриб баҳо бермоқдалар. Улар соца-лист ишлаб чиқариш меҳнат, техника ва фаннинг бир-бирига боғланган комплекс эканлигини, улар ўртасида икк-дорлик ва бир-бирига тўла равишда таъсир ўтказиб туриш бў-лиши лозимлигини тушунашмайдилар. Образи қилиб айтганда бу жуда катта, шу билан бирга энг бир койи ва ҳеч бир нарсаси бир-бирига ишқаллаиб ёйилмаслиги учун, унинг бир маромда ва планди равишда ишлаб туриши учун ҳамма деталлари яхшидан ўрнатирилган, солаштирилган бўли-ши лозим. Бунга эса меҳнатчи юксак даражада ташкил этиш йўли билангина эришиш мумкин.

Коммунизм даврида давлат барҳам топади, ҳатто ко-мунизм даврида ҳам боқаришнинг тегишли органлари, ко-ордиация, планлаштириш ва ҳисоб олиш бўлмаса, иш юришмайди. Бинобарин, жамиятда шундай кишилар муқар-рар бўладик, уларнинг иш-фаолияти, ишлаб чиқаришни ташкил этишдаги, экономикадаги, техникадаги ва турмуш-нинг бошқа соҳаларидаги сўзи мўътабар бўлиб қолади.

Фақат бизнинг синфий душманларимизгина коммунистик жамиятнинг одамларнинг иккдор қўмилларини ривожлан-тириш учун йўл бермайдиган мўжамал бир нарсас қилиб та-свирлайдилар. Йўқ, коммунизм пивилинганга чўқилганга тур-ган ўқимчили ва маданий кишиларнинг энг мукаммал ва юкс-ак даражада ушшган жамиятидир. Бу жамиятда талантли, истеъдодли ҳар бир киши ўз қобилиятини тўла равишда ривожлантиради ва шунга яраша ололмоқ қозонади. Бу жамият энг истеъдодли кишиларнинг талантига ва тақкилотчилик қобилиятига қараб, раҳбарлиқнинг зарур ижтимоий вазифа-ларини бажариш шу кишиларга топширади. Лекин бу раҳ-барлар, тақкилотчилар, йўлбошчилар халқ, жамият олдида ҳисоб бериб туралган ва ўзларининг ҳамма ҳаракатлари учун халқ, жамият олдида масъулиятли кишилар бўладил.

Коммунистик жамиятга пастдан то юқоригача, бондан то охиригача ҳамма нарсас пухта ўйлаб, оқилона ташкил этилади ва коллектив мафкаталарига бўйсундирилади, шу коллективдаги ҳар бир аъзонинг фойдасига хизмат қилади.

Бу ҳақида гапирётганимизнинг сабаби шунки, буржуаза бузуқлик ва тартибсизлиқни бизнинг орамизга олиб кир-моқчи бўлган, бекорор кишиларни бўзатиш ва йўлдан озди-ришга уринаётган кишилар халқ ҳам бор. Душманлар со-циалистик, коммунистик жамиятга негиз бўлиб турган асо-сларга пўтур етказишга уринадилар.

Партия марксизм-ленинизм таълимотига таяниб, айтиб келди ва айтмоқдаки, биз обурларга тарафдоримиз, комму-низм қураётган ишчилар синфининг, халқнинг обур қозон-ган раҳбарлари, йўлбошчилари бўлмоқи лозим. Бизнинг Коммунистик партиямиз, унинг партия ва мамлакатдаги энг обурли кишилар сайлаб қўйилган ленинчи Марказий Коми-тет совет халқининг сингалтан йўлбошчисидир.

Зотан совет жамияти қандайдир шаклсиз, формасиз бир ую

УРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

(Охири. Боши 1, 2, 3, 4, 5-бетларда).

Хатто ёки замонада ҳам деҳқон, оти бўлмаси иши унмаслигини билар эди. Юксак даражада ривожланган индустрия бўлмасе, электрэнергия, пўлат, цемент, кўмир бўлмасе, замонавий, жуда мураккаб машиналар бўлмасе янги марраларга кўтарилиб бўлмайди, энг тараққиёт этган капиталистик мамлакатлар билан иқтисодий мусобақада ғалаба қозониш мумкин эмас, коммунизм учун курашда енгиб чиқиш мумкин эмас. Шу сабабли бутун экономикамизни ривожлантиришда партиянинг тўғри йўли бўлиши керак, олға ҳаракат қилишимиз учун мақсадимиз равшан бўлиши керак. Аммо энди бизга катта химия саноати керак, халқ ҳужалигининг ҳамме тармоқларини тез ривожлантириш учун зарур ҳамма нарсаларни берадиган, халқ истеъмол қилиши учун яхши, чиройли ва арзон моллар ишлаб чиқарадиган саноат керак, деб айтмоқдамиз.

Агар 1 Май куни ҳаво очик бўлса, Биринчи май намоишига чиққан кишиларимизнинг нақадар ясанб, товланганлигини кўрасиз. Бизнинг кишиларимиз йилдан-йилга тобора яхшироқ, тобора чиройлироқ кийинаётганликларини, уларнинг кийимлари, кватираларининг жиҳозлари нақадар яхшиланиб бораётганлигини ҳар сафар кўрганимизда жуда хурсанд бўламиз. Зотан биз уй-йўли биланнинг ҳам ҳозир шу қадар кўп қўрмоқдамизки, дунёда ҳеч ким бунчалик кўп уй-йўли қураётгани йўқ. Дурӯс, баъзан ҳатто яхши кийим ҳам, чиройли бўлиб қўриқмайди. Ёки унчалик яхши тикилмаган бўлади. Лекин бунинг учун ҳам вақт керак. Аммо асосий тег бунда эмас. Шундай вақт ҳам келадиги, бизнинг кишиларимиз кийимларини гўзал, ранг-баранг, ҳушбўйим бўлишига кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолдирлар.

Энг муҳими шунки, биз мустаҳкам негиз яратдик. Халқ ҳокимияти, бизнинг турмушимизда амалга оширилган социализм, бизда коммунизмнинг моддий-техника базаси қуриладигани мана шу негизнинг ўзидир.

Буржуа идеологиясига нисбатан муросасиз бўлиш масаласи ҳозир гўят катта аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. Коммунистик идеология билан бизга душман буржуа, капиталистик идеология ўртасидаги кураш кескин курашдир. Биз энгил чинқўшимизча бу кураш давом этаверадир. Бу курашда биз энгил чинқўшимиз, чунки ҳақиқат, халқ ҳақиқати бизнинг томонда, халқ эса ўз ҳақиқатини ҳимоя қила олади ва албатта ҳимоя қилади. (Гулдурӯс давомли қарасқлар).

Мамлакатимиз халқлари улуктуриб ташлаган нарсалар энди асло қайтиб келмайди. Халқ қўлига киритган ва барқарор қилган нарсалар абадийдир. Тарихий тажриба бунинг кўрсатики турбиди.

Мамлакатимизнинг ишчилар синфи, меҳнаткашлари Ленин партиясининг раҳбарлиги остида социалистик революция давомида уларнинг синфий душманларини тор-мор келтирдилар. Биз гражданд урушини ютиб чиқдик, халқнинг революцион ғалабаларини тортиб олишга, капиталистлар ва помещиклар бокимиятини тиклашга уринган ички контрреволюцияни ва чет эл интервенцияларини тамомлаш тор-мор келтирдик.

Гитлерчи босқинчилар бизга ҳужум қилганлиги натижада бошланиб кетган Ватан уруши халқимиз учун оғир синов бўлди. Қариб бутун Европани босиб олган ва инсоний эътилоҳиясининг хавф остида қолдирган фашист ғалаларини совет халқи тор-мор келтирди. Бу уруш жуда кат-

та қўрбонлар талаб қилди ва жуда кўп байронликлар келтирди. Социализм душманлари, Совет Иттифоқининг урушда шу қадар тинимас қуридик, ўз экономикасини тиклай олмайди ва социализмга тўғридан тўғри қилган эдилар. Лекин уларнинг бу умидлари пуч бўлиб чиқди.

Бизнинг мамлакатимиз асосанвий Семур-қуш каби кўп ичидан қад кўтариб, ўзининг экономикасини гўят қисқа муддат ичиде тиклаб олди, байрон бўлган шаҳарлар ва қишлоқларини янгидан қуриб олди ҳамда ўз экономикасини ривожлантиришда, фан, маданиятни ва техникани яншиштирди. Тагин ҳам тез сўрбатлар билан тараққиёт этди.

Биз биринчи бўлиб қураган ракетапарини яратдик, бу ракетапар Ернинг сунъий йўлдошларини, космик станцияларни ва ичига одам тушган, бошқариладиган космик кемаларни инсоният тарихида биринчи бўлиб учуришга имкон берди. Биз жуда катта қўриқ ерларни ўзлаштирдик, Ватанимизнинг азим дареларида жаҳонда тенги бўлмаган, гигант гидростанциялар қуридик ва қўрмоқдамиз. Биз атом энергиясини одамларга тинч мақсадларда хизмат қилишга мажбур етдик.

Бутун дунё совет фани, техникаси, маданиятининг муваффақиятларини, ҳормас бинокор, жаҳонни ўзгартирувчи совет халқининг жуда улук ғайрати ва яратувчилик фаолиятини кўриб, қойил бўлмоқда ва ҳайратда қолмоқда. Меҳнат аҳллари капиталистларнинг қамчиси билан ишламаса, жамиятини мустакил идора қила олмайди, экономикани, техникани, фанни ривожлантиришга қодир эмас ва яна капитализм йўлига қайтишга мажбур бўлади, деган сохта асосиё совет халқи ўзининг бутун манжуияти билан, ўзининг практикаси, ўзининг қаҳрамонона кураши ва фидоқорона меҳнати билан пучга чиқарди.

Ҳозир биз шундай иқтисодий потенциал яратиб олдик

ва мамлакат кучларини шундай бир даражага етказдикки, эндиликда душманларнинг ҳар қандай таҳдидлари бизга тиксанб эмас. Эндиликда Совет Иттифоқи агрессия қўқларига зарба бермоқ учун қурул-яроқларнинг энг мукаммал турларига эгадир. Хатто империализмининг раҳбарлари ҳам, Совет Иттифоқининг, социалистик мамлакатларнинг кучлари империализм кучларига тенг, деб эътироф қилмоқдалар. Улар бунинг сўзда эътироф қилганлари ҳолда амалда эндиликда социализмнинг ўсиб бораётган кучлари империализм давлатларининг кучидан ортик эканлигини ҳис қилмоқдалар.

Ҳар фақат қурул-яроқларнинг сони ва сифатидагина эмас, гап барча тинчликсевар кучлар билан агрессия кучларининг умумий нисбатидадир. Инсониятнинг кўпчилиги социализмга хайрихоҳ бўлиб турбиди. Капитализм эсиб келган ҳамма мамлакатларнинг халқлари ва айниқса мустамлака асосатидан ҳали қутулмаган халқлар биз билан биргадир.

Буржуа идеологиялари идеологияларнинг тинч-тотув яшаш керак деган ишени бизга қабул қилдиришга уриниб, кейинчи вақтларда шу қадар қутуриб, активлик қилётганликларининг сабаби нима? Улар қуруллик кураш ва иқтисодий блокада йўли билан социализмни куч ишлатиб, емириш учун қилган ҳамма уринишлари барбод бўлиб, қатъиятқил мағлубиятга учраганларидан кейин эндиликда сафариимизни тоғвий жиҳатдан қурулсизлантиришга ва биринчи навбатда, бутун инсониятга янги дунё йўлини очиб бераётган совет халқини тоғвий қурулсизлантиришга ҳаракат қилмоқдалар. Шундай восталар билан мақсадимизга эришамиз деб ҳисоблаётган душманларимизнинг кучанишларини масҳара қилиб қўймоқдамиз.

Совет халқи ўзининг жағовар авангарди Коммунистик партия теварағида ҳозир ҳар қанчигилан кўра мустаҳкам бўлиб ишлаганини, марксизм-ленинизм идеялари эса мамлакатимиз халқларининг жағовар байроғи бўлиб қолди. (Гулдурӯс қарасқлар).

Реакцион буржуа идеологиялари беқарор кишиларга ўзларининг бузғучилик таъсирларини ўтказмоқ учун ҳар қандай йўллари қилмоқдалар. Энди улар ўзлари ўйлаб чиқарган «проблема» билан — жамиятимиздаги кенсалар ва ёшлар «проблема» билан ўзларини юпатмоқдалар. Уларнинг фикрича, совет кишиларининг ёш авлоди синфий жағларда мустаҳкам бўлиб чиниққан ва шу сабабли буржуа идеологиясининг таъсирига берилаётган кенса, революцион бўғинга аргаммас эмис. Совет ёшлари эса унчалик забардаст эмас эмис ва уларни тўғри йўлдан тойдирини мумкин эмис. Социализм душманлари мана шундай идеологик диверсиялар йўли билан совет тузумимизнинг қудратига путур етказишга уринмоқдалар.

Бу ҳусусда нима дейиш мумкин? Душманлар ҳамма нарсани ўз газали билан ўтказишди. Улар совет ёшларига буржуа обивателлари кўби билан қарамқоллар. Ўз боболари ва оталарининг қаҳрамонона традицияларида ўстирилган ва тарбияланган шонли совет ёшлари улар билан бирга, бир сафда туриб, коммунизм йўлидан бормоқда. Қарашлари қолоқ бўлган айрим ёшлар баъзан учраб қолади, лекин ёшларимизнинг қифасини булар белгилamayди.

Бизда ёш авлод билан кенса авлод ўртасида ҳеч қандай зиддият бўлган эмас ва йўқ. Зотан ёш ёки қари деб нимами айтса бўлади? Бизнинг фикримизча, абадий ёш, ҳаётбахш марксизм-ленинизм таълимнинг энг илгор идеялари по-эзиясинда турган кишиларнинг ҳаммасини навқирон, деб ҳисобласе бўлади. (Давомли қарасқлар).

Марксизм юз йилдан кўпроқ вақтдан бери ялаб қолмоқда. Шу аракч жуда душманлар марксизмни эскириб қолди ва замонага яроқсиз бўлиб қолди деб даъво қилиб, уни йўққа чиқаришга неча марта лаб уришиб қўриқлар. Аммо абадий барҳат марксизм-ленинизм таълимоти ялаб, ривожланиб бормоқда, янгида-янги миллионлаб кишиларни ўзининг жағовар байроқлари остига ўтказмоқда, кўп мамлакатлар ва халқлар турмушини белгиллаб бормоқда.

Бизнинг жамиятимизда идеология соҳасида тинч-тотув яшаш позициясида туриб ҳаракат қилётган ва сохта новаторлик идеялари таъбир бўлган айрим кишилар бу идеяларнинг ўзи нимадигини, қимлар ўйлаб чиқараётганлигини ва бундай идеялар қандай мақсад билан тарқатилётганлигини аллақачонлар ўйлаб қуришлари керак эди. Чирик буржуа идеяларини тарқатиш йўлига қимки тушса, у ўзгаларнинг исгорасига йўлайди, ўзи истаса ҳам, истамаса ҳам, антикоммунизм йўлига, марксизм-ленинизм идеяларига хиёнат қилиш йўлига тушиб қолади.

Коммунистик партия мана шундай идеяларга ва шу идеяларни тарқатувчиларга қарши ҳамма қурашиб келди ва бундан бунён ҳам қурашаверди, идеяларимизнинг софлигини, марксизм-ленинизм таълимнинг софлигини ҳамма қаттиқ туриб ҳимоя қилиб келди ва ҳимоя қилмаверди. Партия ва ҳукумат раҳбарларининг изокдор интеллигенция намоилларидан билан бўлиб ўтган учрашувларидан кейин билан кенгашиллар, жуда кўп йилгилиги бизнинг халқ интеллигенциями ўз олдига турган вазифаларни, ўзининг халқ олдигаги масъулиятини тўғри тушунаётганлигини кўрсатди. Халқ интеллигенциями ўзининг бутун ижодий иши-

да марксизм-ленинизм идеяларига амал қилмоқда.

Ўртоқлар! Россия Федерацияси саноат ва қуриш ҳодимларининг кенгаши актив, ишчилар вазиятида ўтди. Бу ерда кўпгина марокди филлар ва таърифлар айтилды. Сузга чиққан ҳар бир киши ишлаб чиқариш, тошхирларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажармоқ, меҳнат унумдорлигини оширмоқ, махсулот ишлаб чиқаришга бўладиган сафарлари қисқартирмоқ, махсулот таннарини намайтирмоқ учун ишни қандай қилиб яхшироқ ташкил этиш тўғрисида кўпроқ гамхўрлик қилётганлиги сезилиб турди. Буларнинг барчаси ҳаммаимизни қувонтиради, олдимизда турган вазифаларнинг ҳаммаси муваффақиятли бажарилади, деган ишончимизни кучайтиради. (Давомли қарасқлар).

Марказий Комитет ноябрь Пленумининг қарорлари асосида ташкилий қайта қуриш ўтказганимиздан бери ордан жуда оз вақт ўтди. Лекин шу вақт ичиде қилганин ишлар, бу ерда сузга чиққан ўртоқларнинг нутқлариде айтқўйилган ижодий натижалар биз ўз қарорими билан тўғри йўлни таллаб олганлигимизни аққол қўрсатиб турбиди.

Пировадига мен партияни Марказий Комитети номидан сизларни куталаман. Ўртоқлар ва сизлар орқали саноат, қишлоқ ҳужалигининг ҳамма ҳодимларига, совет интеллигенциясига, шонли Қуруллик Кучларимизнинг жағовчиларга муносабат қилиб, уларни ақиллашиб келётган халқаро пролетар байрами Биринчи Май муносабати билан таъриқлайман. (Гулдурӯс қарасқлар).

Совет халқи бу шонли байрамни коммунизм қуришдаги янги катта муваффақиятлар, янги меҳнат ғалабалари билан кутиб олмақда. (Давомли қарасқлар).

Социализм қуриш йўлига тушиб олган ва шу йўлда дадил қадам ташлаб бораётган қардош Куба халқининг йўл-бошқиси Ўртоқ Фидель Кастронинг бу йил бизнинг мамлакатимизга келмоқчи бўлганлигидан алоҳида мамнун бўлган. Литимизни ҳам изхор қилиб ўтмоқчиман. (Гулдурӯс давомли қарасқлар).

Ўртоқ Кастро Кубадан ташқари қиладиган ўзининг биринчи расмий сафарини бизнинг мамлакатимизга — халқлар биринчи бўлиб ҳокимияти ўз қўлига олган ва социализм қуриш йўлига тушиб олган Совет Иттифоқига қилаётганлигига жуда хурсандимиз. (Гулдурӯс қарасқлар).

Мен аминимки, барча совет кишилари Ўртоқ Фидель Кастро орқали ўзларининг қаҳрамон Куба халқига бўлган ҳурматларини, унинг революцион пиноҳига қойил қолганликларини изхор қилиб ўз ўртоқ Фидель Кастро бизнинг юртимизга келадиган кунни зўр қурсандилик билан кутмоқдалар. Бизнинг азиз кубалик дўстимиз ва қардошимиз қаергани бурса, совет кишилари ҳамма жойда уни қизгин, самимий билан кутиб оладилар. (Гулдурӯс қарасқлар).

Ўртоқлар! Коммунизм қуриш улук иши миллионларнинг фидокорона меҳнатида, совет халқининг юксак коммунистик ғоявийлигинида. Шу сабабли партияимизнинг таъкилотчилик ва идеология иши масалалари бир-бири билан чамбарчас боғланган бир бутундир, бу масалалар бутун ленинчи партияимизнинг ҳамма диққат марказида туриши лозим. (Гулдурӯс қарасқлар).

Меҳнатимизда, коммунизм қуриш улук Программасини амалга оширашда янгида-янги катта муваффақиятлар тилашга изокат бергайсиз! (Гулдурӯс, давомли қарасқлар. Ҳамма ўридан турди).

ХАЛҚ ҚАҲРАМОНИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ

С. М. БУДЕННИЙНИ КЎТЛАШ МАРОСИМИ

25 апрелда Москвада Совет Армиясининг М. В. Фрунзе номи Марказий уйнинг Қизил байроқли залда пойтахт жамоатчилиги Совет Иттифоқи Маршали С. М. Буденнийни унинг 80 ёшга тўлиши муносабати билан кутлади.

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Расиси Н. С. Хрушчев ва КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Расисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян залга кириб келганлариде гулдурӯс қарасқлар билан кутиб олдилар.

Тантанали кечани уруш ветеранлари Совет комитети президиумининг расиси Совет Иттифоқи Маршали С. К. Тимошенко очди.

СССР мудофиа министри, Совет Иттифоқи Маршали Н. Я. Малиновский, армия генерали И. В. Тюленев ва бошқалар юбилйрини самимий таъриқладилар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев минбарга чиққанида залда яна қарасқлар бошланди. Н. С. Хрушчев юбилйрини КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолари аюндан, партияимиз номидан қизини таъриқлади. С. М. Буденнийга сўхат-саломатлик, узук умр тилди.

Залдагилар томонидан самимий кутиб олинган Совет Иттифоқи Маршали С. М. Буденний сузга чиқди. У бундан бунён ҳам ўзининг бутун кучини коммунизм қуришдан иборат улук ишга бағишлаганига айтди. (ТАСС).

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР ТОПШИРИЛДИ

Урта Осиё иқтисодий райони халқ ҳужалиги кенгаши ва Узбекистон ҳасба союзиари совети Узбекистон қорхоналари мусобақасининг биринчи кватрал натижаларини қараб чинди.

Фарғонадаги фуран биринчилари химия заводи, «Ташавтомаш» заводи, Хўжабаддаги газ контораси, Тошкент тўқимачилик комбинати коллективлари ғолиблар деб ҳисобланди. Узбекистон ССР Министрлар Совети ва Узбекистон ҳасба союзиари советининг кўмаи Қизил байроқлари ва биринчи пул мукофотлари ана шу коллективларга берилди.

«Ташселмаш» заводи, «Бухаранефтегаз» нефть қонилари бошқармаси, Чирчик химия комбинати, Самарқанд суперфосфат заводи, Қувасой цемент комбинати, «Узбекнефтепромп», Тошкент шонли заводи коллективларига Халқ ҳужалиги кенгаши ва Узбекистон ҳасба союзиари советининг кўмаи Қизил байроқлари ва биринчи пул мукофотлари топширилди.

Социалистик мусобақада юксак қўрсаткичларга эришган коллективларга ҳам ўн иккинчи ва ўн бешта унчинчи ўринлар берилди. (ЎЗТАП).

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАЛАРИ ГАЗЕТА ХОДИМЛАРИНИНГ ЙИГИЛИШИ

Янгида Тошкент қишлоқ област комитетиде ишлаб чиқариш бошқармалари ҳузуридаги газета ходимларининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарори асосида ташкил этилган янги газеталарнинг облатимизи қишлоқ ҳужалигини, айниқса унинг муҳим тармоғи бўлган пахтачиликни янада ривожлантириш, илгор таъриқбаларини кенг ёйиш, идеология ишларини ҳаёт билан боғлаш соҳасида қилётган ишлари ҳақида фикр олинуш бўлди.

Қишлоқ област партия комитетининг биринчи секретари Ўртоқ М. А. Абдураҳмонов ана шу масалалар муносабати билан газета ходимлари олдига турган конкрет вазифалар ҳақида гапирди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИДА ЧИГИТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА

1963 йил 26 апрелда бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Экинган	Шу жумладан қишлоқ-деҳқонлик ушбу егинди
Тошкент	92,3	75,8
Бухоро	88,6	61,1
Анжлий	86,6	84,5
Сирдарё	83,2	78,2
Фарғона	80,4	70,8
Сурхондарё	78,7	44,3
Самарқанд	55,4	38,7
Хоразм	50,0	27,7
Қорақалпоғистон АССР	30,7	24,5

ҚАТОР ОРАЛАРИ ИШЛАНМОҚДА

Янгиер ишлаб чиқариш бошқармасидаги 26-совхозда чигит текис қўқарган майдонларда гўзани дастлабки парварини қизгин бошлаб юборилди. Х. Холликов, Б. Боймуродов, Қ. Жалолов, Ш. Сатторов ўртоқлар бошлқ бригадаларда анча майдондаги гўза қатор оралари юқори сифатли ишланди. С. ДАВІРОВ.

Охунбобоев ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Фарғона» колхозида чигит экин тугаллангани биланок ҳамма куч уруғини текис ундириб олишга, ер бурчакларига уруғ ташлашга, гўза қатор ораларини ишлагга сафарбар этилди. Колхознинг Қосимжон Исмаилов, Қутти Абдураҳмонов, Бозорбой Юсупов ўртоқлар бошлқ бригадаларда гўза парварини аниққса ушшоқлик билан олиб борилаётди. М. СОЛИБЕВ.

АХОЛИГА КЎПРОҚ СИФАТЛИ ТОВАРЛАР ЕТКАЗИБ БЕРИЛСИН, САВДО МАДАНИЯТИ ОШИРИЛСИН

СССР Министрлар Совети ва Узбекистон ССР Министрлар Советининг савдон ахшланиш тўғрисидаги қарорларини республика савдо ташкилотлари қандай бажармоқдалар? Енгил ва тўқимачилик саноати қорхоналари аҳолини кенг истеъмол товарлари билан қандай таъминламоқдалар? Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг Партия-давлат контроли комитети жамоатчилиги вақтларининг иштирокида бу масалаларни батафсил кўриб чинди.

Республика қорхоналарининг коллективлари КПСС XXII съезди қарорларини амалга ошира бориб, кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришнинг муттасил кўйлатирилишига, уларнинг турини кенгайтириш ва сифатини яхшилашга эришмоқдалар. Давлат ва кооператив савдонининг чакана товар обороти йил сайин ўсмонда, шаҳарларда ва қишлоқларда магазинлар сони кўпаймоқда, савдонинг прогрессив формалари кеңгирой қилинмоқда, янги иختисослаштирилган магазинлар очилмоқда, савдо хизматининг маданияти ошмоқда.

Бироқ шу билан бир қаторда қилинмаёган, пойфавал, галама ишлаб чиқариш ва уларни сотиш соҳасида

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРНАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ПАРТИЯ-ДАВЛАТ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

тешириш вақтида бир қанча жиддий камчиликлар аниқланди. Қўпроқ саноат қорхоналари аҳолига ишлаб чиқаришда, аҳолининг ошиб бораётган талабларини ўзига-ўзига олмастларини планга бажариш еригисидан қўпроқ савдо ташкилотларининг талаблари ва харидорларининг эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда товар ишлаб чиқариш давом эттирмоқда. Фарғоналарда эскирган фасон ва моделдаги товарлар ишлаб чиқариш давом эттирмоқда, махсулотнинг янги турларини ўзлаштириш тўғрисида юқорида. Шу йилининг уч ойи мобайлида республика савдо ташкилотлари Ўрта Осиё халқ ҳўжалиги кенгашига қарашли тўқимачилик қорхоналаридан қарий олти миллион сўмлик хилма-хил махсулотларни кам олдилар. Бунинг асосий қисми янги хотин-қизлар ва болаларнинг далик кийимлари, сарфанлар, енгил шимлар ҳамда баҳор-ёзги ассортиментдаги бошқа товарлар ташкил қилди.

Қўпгина виставкаларда қорхоналарнинг меҳнат ва пойфавалнинг замонавий моделларини, чиройли ва ҳаммабон галамаларини намойиш қилдилар. Бу махсулотлар ҳаммага қандай Ленин кўлаб ишлаб чиқариш

вақтида бу аҳоли намуналар қўпроқ қилиб тайёрланди, уларнинг илгерти қилиниши ва сифати йўқолаётган, харидорларини қониқтирмайди. «Совет Махсулоти» — аҳоли махсулоти» деган широк ҳили ҳам бир қорхона ишнинг қатъий принципини бўлиб қолган. Йўқ. 1963 йилининг биринчи кватралада 2-тиқимачилик фабрикаси, Янгиқўқ тўқимачилик фабрикаси, Орионқилде саноат комбинатининг ва бошқа бир қанча қорхоналарнинг теширилган утказилган махсулотидан 25 процентдан кўпроғи брақ қилинди, сорти пайсаядрилиб ва тузатиш учун қайтариб юборилди. Мувофиқлаштирилган ассортиментнинг бузилиши ва сифатининг пастлиги натижаида қорхоналарнинг оморлариде сотилмай ётган миллионларча сўмлик халқ истеъмол товарлари тўқилиб қолди.

Партия-давлат контроли комитети Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашу» правлениеси эътиборини шунга қаратдики, савдо ташкилотлари аҳолининг у ёки бу товарларга талабини ҳали ҳам яхши ўрганмастлар. Вазор фондларининг ҳақими бу эҳтиёжни тўла қондириш имконини беради, товарлар запаси планга белгиланганидан анча кўп. Бироқ харидорнинг бу товарларга бўлган талаби қўпгина қондиримай қолмоқда. Халқ истеъмол товарлари қозисидан саноатга зақа бериш юзасидан белгиланган тартиб ва муддатлар қўпол равишда бузиломоқда. Товарларни талиб келтиришни планлаштириш соҳасидаги жиддий хатолар оқибатида республиканин айрим областларидеги чакана савдо тармоқларида бошқа областларнинг магазинларидан кам топилмаган товарлар ортиқча юк бўлиб ётибди.

Қўпгина савдо ташкилотлари ассортимент, сифат ва ташқи қўриқини янгидадан зақа шартларини бузиш юзасидан савдо саноат қорхоналарига актив таъсир қўрсатиш ҳуқуқларидан фойдаланмастлар. Республикани Савдо министрлигининг бир қанча улугури базалари қўпгина келган махсулотнинг сифатини теширмастлар.

Республикани Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашу» правлениеси янги магазинлар қуриш, савдонинг прогрессив формаларини жорий қилиш юзасидан топшириқларин бажармастлар.

«Ўзгортгодеки» Тошкент базасининг бошқарувчиси В. М. Гродницкий товарларни қабул қилиш ва тешириш юзасидан белгиланган тартибни қўпол равишда бузганлиги қўқуридан фойдаланмастлар. Республикани Савдо министрлигининг бир қанча улугури базалари қўпгина келган махсулотнинг сифатини теширмастлар.

Республикани Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашу» правлениеси янги магазинлар қуриш, савдонинг прогрессив формаларини жорий қилиш юзасидан топшириқларин бажармастлар.

«Ўзгортгодеки» Тошкент базасининг бошқарувчиси В. М. Гродницкий товарларни қабул қилиш ва тешириш юзасидан белгиланган тартибни қўпол равишда бузганлиги қўқуридан фойдаланмастлар. Республик